



Grupa Kapitałowa TARCZYŃSKI S.A.

**Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe
za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013**

zgodne z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku

Ujeździec Mały, 6 marca 2014

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ORAZ POZOSTAŁYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁE WŁASNYM	8
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2013 ROKU	10
1. Informacje ogólne	10
2. Opis Grupy Kapitałowej TARCZYŃSKI S.A.	10
3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej jednostki dominującej	10
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	11
5. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	11
5.1. Oświadczenie o zgodności	11
5.2. Nowe standardy i interpretacje	11
6. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych	12
7. Informacje dotyczące segmentów działalności	13
8. Stosowane istotne zasady rachunkowości	13
8.1. Kontynuacja działalności	13
8.2. Podstawa sporządzenia	13
9. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	27
9.1. Profesjonalny osąd	27
9.2. Niepewność szacunków	28
10. Zmiana szacunków	29
11. Korekta błędów poprzednich okresów	29
12. Przychody i koszty	30
12.1. Działalność zaniechana	30
12.2. Przychody ze sprzedaży	30
12.3. Informacje o wiodących Klientach	30
12.4. Przychody finansowe	30
12.5. Koszty finansowe	31
12.6. Pozostałe przychody operacyjne	31
12.7. Pozostałe koszty operacyjne	32
12.8. Koszty według rodzaju	32
12.9. Koszty świadczeń pracowniczych	33
13. Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	33
13.1. Podatek dochodowy ujęty w zyskach/stratach okresu	33
13.2. Efektywna stawka podatku	34
13.3. Podatek dochodowy odniesiony bezpośrednio w kapitał własny	34
13.4. Podatek dochodowy odniesiony w pozostałe całkowite dochody	34
13.5. Bieżące aktywa i zobowiązania podatkowe	34
13.6. Saldo podatku odroczonego	35
13.7. Zmiana stanu aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego	36
13.8. Nieujęte aktywa z tytułu podatku odroczonego	36
14. Rzeczowe aktywa trwałe	37
14.1. Aktywa oddane w zastaw jako zabezpieczenia	39
15. Aktywa trwałe zaklasyfikowane, jako przeznaczone do sprzedaży	39
16. Wartości niematerialne i prawne	40
16.1. Istotne aktywa niematerialne	41
17. Zapasy	41
18. Należności z tytułu dostaw i usług	41
19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	42
20. Pozostałe aktywa	43
20.1. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	43
20.2. Pozostałe krótkoterminowe aktywa niefinansowe	43
20.3. Pożyczki i należności własne	43
21. Leasing	43
21.1. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca	43
21.2. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego- Grupa jako leasingobiorca	44
22. Pozostałe zobowiązania	44
22.1. Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	44
22.2. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	45
23. Świadczenia na rzecz pracowników	45
23.1. Program określonych świadczeń	45
24. Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały	47
24.1. Kapitał podstawowy	47
24.2. Nadwyżka z emisji akcji	48
24.3. Kapitał rezerwowy	48
24.3.1. Kapitał rezerwowy o charakterze ogólnym	49
24.3.2. Kapitał rezerwowy na zabezpieczenia	49
24.4. Zyski zatrzymane oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	49
24.5. Zysk na akcję – zwykły i rozwodniony	50
24.6. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	50
25. Rezerwy	51
26. Zobowiązania inwestycyjne	51
27. Zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe	51

28.	Rozliczenia podatkowe.....	51
29.	Informacje o podmiotach powiązanych.....	52
29.1.	Jednostka dominująca całej Grupy	52
29.2.	Podmioty o znaczącym wpływie na Grupę	52
29.3.	Jednostki wspólnokontrolowane.....	52
29.4.	Wspólne przedsięwzięcie, w którym Spółka jest współnikiem	52
29.5.	Pożyczki udzielone członkom Zarządu	52
29.6.	Inne transakcje z udziałem członków Zarządu	52
29.7.	Wynagrodzenie kadry kierowniczej.....	52
29.8.	Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi	52
29.9.	Nierozliczone salda zobowiązań/należności wynikające z transakcji z podmiotami powiązаныmi	53
29.10.	Transakcje z podmiotami powiązаныmi	53
30.	Instrumenty finansowe	54
30.1.	Wartość bilansowa i wartość godziwa klas instrumentów finansowych.....	54
30.2.	Analiza poziomów wartości godziwej	55
30.3.	Charakterystyka instrumentów pochodnych	55
30.4.	Rachunkowość zabezpieczeń	56
30.5.	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych.....	57
30.6.	Opis istotnych pozycji w ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych.....	58
30.6.1	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu.....	58
30.6.1.1	Kredyty i pożyczki	58
30.6.2	Naruszenie postanowień umowy kredytowej.....	62
30.6.3	Zabezpieczenie spłaty zobowiązań.....	62
31.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	62
31.1.	Ryzyko stopy procentowej.....	62
31.2.	Ryzyko walutowe	63
31.3.	Ryzyko kredytowe.....	65
31.3.1	Należności z tytułu dostaw i usług	65
31.3.2	Lokaty, depozyty, środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	65
31.3.3	Odpisy aktualizujące i wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług	65
31.4.	Ryzyko związane z płynnością.....	66
31.5.	Ryzyko rynkowe – analiza wrażliwości	68
31.5.1	Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe.....	68
31.5.2	Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej	69
31.6.	Zarządzanie kapitałem	71
32.	Struktura zatrudnienia	71
33.	Wynagrodzenie biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego.....	71
34.	Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	71

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ORAZ POZOSTAŁYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013

	Nr Noty	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży	12.2	448 282 042,00	386 714 913,25
Koszt własny sprzedaży	12.8	(362 397 382,11)	(309 522 818,13)
Zysk brutto ze sprzedaży		85 884 659,89	77 192 095,12
Koszty sprzedaży	12.8	(56 392 995,23)	(45 285 731,09)
Koszty zarządu	12.8	(14 306 453,16)	(11 527 601,53)
Pozostałe przychody operacyjne	12.6	3 490 993,56	2 790 714,27
Pozostałe koszty operacyjne	12.7	(1 358 324,91)	(1 921 228,03)
Zysk operacyjny		17 317 880,15	21 248 248,74
Przychody finansowe	12.4	300 232,56	138 610,09
Koszty finansowe	12.5	(5 717 849,16)	(7 287 380,63)
Zysk przed opodatkowaniem		11 900 263,55	14 099 478,20
Podatek dochodowy	13	(2 584 787,76)	(3 295 325,23)
Działalność zaniechana			
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej		0,00	0,00
Zysk netto z działalności kontynuowanej		9 315 475,79	10 804 152,97
Zysk netto za rok obrotowy		9 315 475,79	10 804 152,97
Pozostałe całkowite dochody			
Pozycje które zostaną przeniesione do wyniku			
Zmiana wartości instrumentów zabezpieczających		(317 553,66)	0,00
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów		60 335,20	0,00
Pozycje które zostaną przeniesione do wyniku razem		(257 218,46)	0,00
Pozycje które nie zostaną przeniesione do wyniku			
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych		(16 605,00)	0,00
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów		3 154,95	0,00
Pozycje które nie zostaną przeniesione do wyniku razem		(13 450,05)	0,00
Pozostałe całkowite dochody netto razem		(270 668,51)	0,00
Całkowite dochody za rok obrotowy razem		9 044 807,28	10 804 152,97
Zysk netto za rok obrotowy			
Przynależny akcjonariuszom jednostki dominującej		9 315 475,79	10 804 152,97
Całkowite dochody za rok obrotowy			
Przynależne akcjonariuszom jednostki dominującej		9 044 807,28	10 804 152,97
Średnioważona liczba akcji*		9 237 347,00	6 472 454,00
Zysk na jedną akcję (w złotych)			
Podstawowy z zysku za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		1,01	1,67
Podstawowy z zysku z działalności kontynuowanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		1,01	1,67
Rozwodniony z zysku za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		1,01	1,67
Rozwodniony z zysku z działalności kontynuowanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		1,01	1,67

* liczba akcji przyjęta do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję została ustalona zgodnie z MSR 33 tj., jako średnioważona liczba akcji zwykłych występujących w danym okresie.
Liczba akcji zwykłych na dzień 31 grudnia 2013 11.346.936

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2013 ROKU

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	Nr Noty	Stan na 31.12.2013	Stan na 31.12.2012
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	14	198 871 675,64	142 129 122,79
Pozostałe wartości niematerialne	16	4 911 016,19	4 816 259,79
Aktywa dostępne do sprzedaży	20	80 000,00	80 000,00
Należności inne		78 010,30	0,00
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	13	6 512 306,34	7 952 805,84
Aktywa trwałe razem		210 453 008,47	154 978 188,42
Aktywa obrotowe			
Zapasy	17	35 045 337,61	22 654 575,75
Należności z tytułu dostaw i usług	18	46 364 170,29	51 627 815,56
Pożyczki i należności własne	20	0,00	0,00
Bieżące aktywa podatkowe	13	355 982,00	19 080,00
Pozostałe aktywa	20	14 364 545,42	2 617 265,69
Pozostałe aktywa finansowe		0,00	0,00
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	19	23 314 700,57	969 432,19
Aktywa klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	15	0,00	3 536 592,83
Aktywa obrotowe razem		119 444 735,89	81 424 762,02
AKTYWA RAZEM		329 897 744,36	236 402 950,44

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	Nr Noty	Stan na 31.12.2013	Stan na 31.12.2012
PASYWA			
Kapitał własny			
Wyemitowany kapitał akcyjny	24	11 346 936,00	6 346 936,00
Nadwyżka ze sprzedaży akcji	24	37 524 777,68	0,00
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	24	(257 218,47)	0,00
Kapitał rezerwowy	24	56 753 738,00	43 836 447,44
Zyski zatrzymane	24	10 052 400,72	14 923 602,69
Skumulowane zyski/straty aktuarialne z przeszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych		(13 450,05)	0,00
Kapitał własny razem		115 407 183,88	65 106 986,13
<i>Kapitały przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej</i>		<i>115 407 183,88</i>	<i>65 106 986,13</i>
<i>Kapitały przypadające udziałom niesprawującym kontroli</i>		<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Zobowiązania długoterminowe			
Długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	30.6	46 955 679,58	46 814 145,34
Pozostałe zobowiązania finansowe		0,00	0,00
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych	23	348 867,00	291 631,00
Rezerwa na podatek odroczony	13	7 102 507,05	6 021 708,93
Rezerwy długoterminowe	25	0,00	0,00
Przychody przyszłych okresów	22	14 417 201,89	15 632 072,06
Zobowiązania z tytułu leasingu	21	22 598 245,40	8 309 384,39
Zobowiązania długoterminowe razem		91 422 500,92	77 068 941,72
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	22	55 072 372,69	48 154 267,22
Krótkoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	30.6	40 462 275,54	32 897 039,24
Pozostałe zobowiązania finansowe	30	4 706 286,29	130 514,30
Bieżące zobowiązania podatkowe	13	0,00	339 750,00
Rezerwy krótkoterminowe	25	0,00	0,00
Przychody przyszłych okresów	22	1 180 123,15	1 181 892,60
Zobowiązania z tytułu leasingu	21	7 057 014,07	3 390 359,64
Pozostałe zobowiązania	22	14 589 987,82	8 133 199,59
Zobowiązania związane bezpośrednio z aktywami trwałymi klasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży		0,00	0,00
Zobowiązania krótkoterminowe razem		123 068 059,56	94 227 022,59
PASYWA RAZEM		329 897 744,36	236 402 950,44

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013

Sprawozdanie z przepływów środków pieniężnych	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk brutto za rok obrotowy	11 900 263,56	14 099 478,20
Korekty:	16 390 949,36	20 255 705,35
Amortyzacja	15 596 453,98	12 017 172,76
(Dodatnie) / ujemne różnice kursowe netto	3 665,39	305,04
Koszty finansowe ujęte w rachunku zysków i strat	4 773 062,44	6 262 268,01
Zysk/(strata) ze sprzedaży lub zbycia składników rzeczowych aktywów trwałych	(173 595,98)	(59 955,65)
Zysk / (strata) z aktualizacji wyceny nieruchomości inwestycyjnych ujęta w rachunku zysków i strat	0,00	0,00
Zysk / (strata) ze zbycia udziałów	0,00	0,00
Zmiany w kapitale obrotowym:	0,00	
(Zwiększenie) / zmniejszenie stanu zapasów	(12 390 761,86)	2 592 303,71
(Zwiększenie) / zmniejszenie salda należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności	(7 502 380,06)	14 510 511,39
Zwiększenie / (zmniejszenie) salda zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań	17 886 623,17	(13 147 591,28)
Zwiększenie / (zmniejszenie) rezerw	57 236,00	(19 804,00)
Zwiększenie przychodów przyszłych okresów	(1 216 639,62)	(1 402 350,63)
Podatek zapłacony	(676 652,00)	(497 154,00)
Inne korekty	33 937,90	0,00
Środki pieniężne wygenerowane na działalności operacyjnej	28 291 212,92	34 355 183,55
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
Płatności z tytułu nabycia aktywów finansowych	0,00	0,00
Wpływy ze sprzedaży aktywów finansowych	0,00	0,00
Otrzymane odsetki	0,00	0,00
Pozostałe wpływy	0,00	33 027,73
Dywidendy otrzymane	0,00	0,00
Płatności za rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne i prawne	(51 669 231,56)	(9 667 717,72)
Wpływy z tytułu zbycia składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych	3 490 292,47	561 925,40
Udzielenie pożyczek	0,00	0,00
Płatności za nieruchomości inwestycyjne	0,00	0,00
Wpływy ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych	0,00	0,00
Pozostałe wydatki	0,00	0,00
Środki pieniężne wygenerowane na działalności inwestycyjnej	(48 178 939,09)	(9 072 764,59)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu emisji akcji kapitałowych	43 465 512,98	0,00
Płatności z tytułu kosztów emisji/umorzenia akcji	0,00	(32 000 641,80)
Wpływy z pożyczek	19 416 934,86	48 400 000,00
Wpływy z dotacji rządowych	0,00	652 140,25
Splata pożyczek	(11 710 164,32)	(29 256 561,49)
Splata zobowiązań z tytułu leasingu	(7 100 849,36)	(3 714 164,01)
Dywidendy wypłacone na rzecz właścicieli	(1 269 387,20)	(4 506 324,56)
Odsetki zapłacone	(4 773 062,44)	(6 262 268,01)
Inne wpływy finansowe - faktoring należności	4 207 675,43	0,00
Środki pieniężne wygenerowane na działalności finansowej	42 236 659,95	(26 687 819,62)
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	22 348 933,78	(1 405 400,66)
Wpływ zmian kursów walut na saldo środków pieniężnych w walutach obcych	(3 970,43)	(305,04)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku obrotowego	969 737,23	2 375 137,89
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku obrotowego	23 318 671,00	969 737,23

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostały kapitał rezerwowy	Kapitał rezerwowy na zabezpieczenia	Wielkości ujęte bezpośrednio w kapitale, związane ze zmianami założeń aktuarialnych	Zyski zatrzymane	Kapitały własne ogółem
Stan na 1 stycznia 2013	6 346 936,00	0,00	43 836 447,44	0,00	0,00	14 923 602,69	65 106 986,13
Nadwyżka ze sprzedaży akcji	0,00	40 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	40 000 000,00
Emisja akcji	5 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 000 000,00
Koszty emisji akcji	0,00	(2 475 222,32)	0,00	0,00	0,00	0,00	(2 475 222,32)
Przekazanie wypracowanego zysku na kapitał rezerwowy	0,00	0,00	14 186 677,76	0,00	0,00	(14 186 677,76)	0,00
Wypłata dywidendy	0,00	0,00	(1 269 387,20)	0,00	0,00	0,00	(1 269 387,20)
Inne całkowite dochody ogółem	0,00	0,00	0,00	(257 218,47)	(13 450,05)	0,00	(270 668,52)
Zysk roku bieżącego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9 315 475,79	9 315 475,79
Zmiana prezentacji wypłaconej w latach ubiegłych dywidendy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stan na 31 grudnia 2013	11 346 936,00	37 524 777,68	56 753 738,00	(257 218,47)	(13 450,05)	10 052 400,72	115 407 183,88

za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostały kapitał rezerwowy	Kapitał rezerwowy na zabezpieczenia	Wielkości ujęte bezpośrednio w kapitale, związane ze zmianami założeń aktuarialnych	Zyski zatrzymane	Kapitały własne ogółem
Stan na 1 stycznia 2012 roku	7 555 876,00	18 692 016,90	57 073 506,29	0,00	0,00	7 488 400,33	90 809 799,52
Nadwyżka ze sprzedaży akcji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Emisja akcji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przekazanie wypracowanego zysku na kapitał rezerwowy	0,00	0,00	4 573 356,31	0,00	0,00	(4 573 356,31)	0,00
Wypłata dywidendy	0,00	0,00	(4 506 324,56)	0,00	0,00	0,00	(4 506 324,56)
Zysk roku bieżącego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10 804 152,97	10 804 152,97 (32 000)
Umorzenie kapitału	(1 208 940,00)	(18 692 016,90)	(12 099 684,90)	0,00	0,00	0,00	641,80)
Zmiana prezentacji wypłaconej w latach ubiegłych dywidendy	0,00	0,00	(1 200 000,00)	0,00	0,00	1 200 000,00	0,00
Pokrycie straty z lat ubiegłych	0,00	0,00	(4 405,70)	0,00	0,00	4 405,70	0,00
Stan na 31 grudnia 2012 roku	6 346 936,00	0,00	43 836 447,44	0,00	0,00	14 923 602,69	65 106 986,13

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2013 ROKU

1. Informacje ogólne

Grupa Kapitałowa Tarczyński S.A. („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”, „Grupa Tarczyński”) składa się ze Spółki Tarczyński S.A. („jednostka dominująca”, „spółka dominująca”, „Spółka”) i jej Spółki zależnej Tarczyński Marketing Sp. z o.o. („Spółka zależna”). Tarczyński S.A. - Spółka dominująca prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej, związanej aktem notarialnym w dniu 8 grudnia 2004, przed notariuszem Beatą Baranowską – Seweryn we Wrocławiu (Rep. Nr A 10053/2004), w wyniku przekształcenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w spółkę akcyjną. Do dnia 9 listopada 2005 roku Spółka działała pod nazwą Zakład Przetwórstwa Mięsnego Tarczyński S.A.

Jednostka dominująca jest wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy, dla Wrocławia Fabrycznej, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000225318.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 932003793.

Siedzibą jednostki dominującej oraz głównym miejscem prowadzenia działalności jest Ujeździec Mały 80, 55-100 Trzebnica.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działalności Tarczyński S.A. jest produkcja i przetwórstwo mięsne.

Przedmiotem działalności spółki zależnej Tarczyński Marketing Sp. z o.o. jest obsługa jednostki dominującej w zakresie marketingu oraz promocji.

2. Opis Grupy Kapitałowej TARCZYŃSKI S.A.

Grupa Kapitałowa Tarczyński S.A. składa się ze Spółki Tarczyński S.A. i jej Spółki zależnej Tarczyński Marketing Sp. z o.o., w której Tarczyński S.A. posiada 100% udziałów. Jednostka dominująca sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Tarczyński. Spółka zależna konsolidowana jest metodą pełną.

3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej jednostki dominującej

Skład **Zarządu** na dzień 31 grudnia 2013 roku przedstawiał się następująco:

- | | |
|-----------------------|-----------------------|
| – Jacek Tarczyński | – Prezes Zarządu, |
| – Krzysztof Wachowski | – Wiceprezes Zarządu, |
| – Radosław Chmurak | – Wiceprezes Zarządu, |
| – Marek Kmiecik | – Wiceprezes Zarządu. |

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 września 2013 roku, jak i od 31 grudnia 2013 roku do dnia 6 marca 2014 roku skład Zarządu uległ poszerzeniu o nowego Wiceprezesa - Pana Marka Kmiecika. Pan Marek Kmiecik został powołany w skład zarządu uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 28 listopada 2013 roku, na stanowisko Wiceprezesa Zarządu. Krajowy Rejestr Sądowy wpisał Pana Marka Kmiecika w skład Zarządu postanowieniem z dnia 2 stycznia 2014 roku.

W skład **Rady Nadzorczej** na dzień 31 grudnia 2013 roku wchodziły następujące osoby:

- | | |
|-----------------------|---------------------------------------|
| – Edmund Bienkiewicz | – Przewodniczący Rady Nadzorczej, |
| – Elżbieta Tarczyńska | – Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej, |
| – Marek Grzegorzewicz | – Członek Rady Nadzorczej, |
| – Marek Piątkowski | – Członek Rady Nadzorczej, |
| – Andrzej Pisula | – Członek Rady Nadzorczej. |

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 września 2013 roku, jak i od 31 grudnia 2013 roku do dnia 6 marca 2014 roku nie wystąpiły zmiany w składzie Rady Nadzorczej.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 6 marca 2014 roku.

5. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

5.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze zbadane Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy („Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe”) zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz związanych z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

Skonsolidowane Sprawozdaniem Finansowym Grupy Kapitałowej Tarczyński S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku sporządzone według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), zawierającym noty objaśniające („Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe sporządzone według MSSF”) zostało opublikowane w dokumencie informacyjnym emisji akcji serii F – pierwsza publiczna emisja akcji Jednostki Dominującej.

5.2. Nowe standardy i interpretacje

Standardy i interpretacje zastosowane po raz pierwszy w roku 2013

Następujące zmiany do istniejących standardów opublikowanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz zatwierdzone przez UE wchodzą w życie w roku 2013:

- **MSSF 13 „Ustalenie wartości godziwej”**, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy”** – Silna hiperinflacja i usunięcie sztywnych terminów dla stosujących MSSF po raz pierwszy, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy”** – Pożyczki rządowe, zatwierdzone w UE w dniu 4 marca 2013 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”** – Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, zatwierdzone w UE w dniu 13 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** - Prezentacja składników innych całkowitych dochodów, zatwierdzone w UE w dniu 5 czerwca 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2012 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** – Podatek odroczony: realizacja wartości aktywów, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** – Poprawki do rachunkowości świadczeń po okresie zatrudnienia, zatwierdzone w UE w dniu 5 czerwca 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (2012)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF opublikowane w dniu 17 maja 2012 roku (MSSF 1, MSR 1, MSR 16, MSR 32 oraz MSR 34) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 27 marca 2013 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 lub po tej dacie),
- **Interpretacja KIMSF 20 „Koszty usuwania nadkładu na etapie produkcji w kopalniach odkrywkowych”**, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie).

W/w standardy, interpretacje i zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na dotychczas stosowaną politykę rachunkowości Grupy.

Standardy i interpretacje, jakie zostały już opublikowane i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe Grupa nie zastosowała następujących standardów, zmian standardów i interpretacji, które zostały opublikowane i zatwierdzone do stosowania w UE, ale które nie weszły jeszcze w życie:

- **MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”**, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- **MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”**, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- **MSSF 12 „Ujawnienie informacji na temat udziałów w innych jednostkach”**, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- **MSR 27 (znowelizowany w roku 2011) „Jednostkowe sprawozdania finansowe”**, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- **MSR 28 (znowelizowany w roku 2011) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”**, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne” oraz MSSF 12 „Ujawnienie informacji na temat udziałów w innych jednostkach”** – objaśnienia na temat przepisów przejściowych, zatwierdzone w UE w dniu 4 kwietnia 2013 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja”** – kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, zatwierdzone w UE w dniu 13 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie).

Standardy i Interpretacje przyjęte przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów, zmian do standardów i interpretacji, które według stanu na dzień 8 listopada 2013 roku nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania w UE:

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe” oraz MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”** – obowiązkowa data wejścia w życie i przepisy przejściowe,
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnienie informacji na temat udziałów w innych jednostkach” oraz MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”** – jednostki inwestycyjne (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 36 „Utrata wartości aktywów”** – Ujawnianie wartości odzyskiwalnej aktywów niefinansowych (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”** – **Nowacja instrumentów pochodnych i dalsze stosowanie rachunkowości zabezpieczeń** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- **Interpretacja KIMSF 21 „Opłaty publiczne”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie).

Według szacunków jednostki, w/w standardy, interpretacje i zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

Według szacunków jednostki, zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według **MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”** nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

6. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych

Walutą pomiaru jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski wraz z groszami (PLN), o ile przy wybranych informacjach nie podano inaczej.

7. Informacje dotyczące segmentów działalności

Działalność Grupy na terenie Polski nie wykazuje istotnego regionalnego zróżnicowania. W związku z powyższym Grupa nie wykazuje danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych.

Również ze względu na fakt, że działalność Grupy Kapitałowej z punktu widzenia rodzaju sprzedawanych produktów i towarów jest jednolita, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie wykazuje się danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych ze względu na rodzaj sprzedawanych produktów lub towarów.

8. Stosowane istotne zasady rachunkowości

8.1. Kontynuacja działalności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie istnieją żadne okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuacji działalności gospodarczej przez Grupę.

8.2. Podstawa sporządzenia

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, z wyjątkiem niektórych instrumentów finansowych, które są wyceniane według wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego zgodnie z określoną poniżej polityką rachunkowości.

Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Za wartość godziwą uznaje się cenę, którą można uzyskać przy sprzedaży składnika aktywów lub zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w zwyczajowej transakcji w głównym (lub najkorzystniejszym) rynku w dniu wyceny i na obecnych warunkach rynkowych, niezależnie od tego, czy cena jest bezpośrednio obserwowalna czy oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. W wycenie do wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania, Grupa bierze pod uwagę właściwości danego składnika aktywów lub zobowiązań, jeżeli uczestnicy rynku podejmują te cechy pod uwagę przy wycenie aktywów lub zobowiązań na dzień wyceny. Wartość godziwą dla celów wyceny i / lub ujawniania informacji w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy ustala się na w/w podstawie, z wyjątkiem transakcji płatności w formie akcji, które są objęte zakresem MSSF 2, transakcji leasingowych, które są objęte zakresem MSR 17 jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi takie jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36.

Ponadto, dla celów sprawozdawczości finansowej, wyceny w wartości godziwej są skategoryzowane według trzech poziomów w zależności od stopnia, w jakim dane wsadowe do pomiarów wartości godziwej są obserwowalne i od znaczenia danych wsadowych do wyceny w wartości godziwej jako całości. Poziomy te kształtują się w następujący sposób:

- Poziom 1: danymi wsadowymi są ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań, do których jednostka ma dostęp w dniu wyceny.
- Poziom 2: danymi wsadowymi są dane inne niż ceny notowane zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla składnika aktywów lub zobowiązań, bezpośrednio lub pośrednio.
- Poziom 3: danymi wsadowymi są nieobserwowalne dane do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat, jako element skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów, został sporządzony w wariancie kalkulacyjnym.

Tarczyński S.A., jako podmiot dominujący, sporządza sprawozdanie skonsolidowane dla całej Grupy Kapitałowej. Jest ono przechowywane w siedzibie podmiotu dominującego oraz podlega publikacji na stronie internetowej www.grupatarczynski.pl.

Sprawozdanie jednostki zależnej objętej konsolidacją, sporządzane jest za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej.

Spółki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z zasadami (polityką) rachunkowości określonymi przez ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”).

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty niezawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

Z posiadanych przez Spółkę i Grupę informacji nie wynika, aby istniał jakikolwiek akcjonariusz Spółki, który byłby zobowiązany do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania, w skład, którego weszłaby Grupa Kapitałowa Tarczyński.

Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Grupę przedstawione zostały poniżej.

Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje dane finansowe Tarczyński S.A. oraz jej jednostek zależnych sporządzone przez każdą jednostkę za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz, 31 grudnia 2012 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych, po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF, sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości. Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy posiada ona bezpośrednio lub pośrednio, poprzez swoje jednostki zależne, więcej niż połowę liczby głosów w danej spółce, chyba że możliwe jest do udowodnienia, że taka własność nie stanowi o sprawowaniu kontroli. Sprawowanie kontroli ma miejsce również wtedy, gdy Spółka ma możliwość kierowania polityką finansową i operacyjną danej jednostki bez zaangażowania kapitałowego.

Inwestycje w jednostki zależne

Przez jednostki zależne rozumie się jednostki kontrolowane przez jednostkę dominującą (co obejmuje także jednostki specjalnego przeznaczenia). Uznaje się, że kontrola występuje wówczas, gdy jednostka dominująca ma możliwość wpływania na politykę finansową i operacyjną podległej jednostki w celu osiągnięcia korzyści z jej działalności.

Wyniki finansowe jednostek zależnych nabytych lub sprzedanych w ciągu roku ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym od/do momentu ich efektywnego nabycia lub zbycia.

W stosownych przypadkach w sprawozdaniach finansowych jednostek zależnych dokonuje się korekt mających na celu ujednoczenie zasad rachunkowości stosowanych przez daną jednostkę z zasadami stosowanymi przez pozostałe jednostki Grupy.

Wszelkie transakcje, salda, przychody i koszty zachodzące między podmiotami powiązаныmi objętymi konsolidacją podlegają pełnej eliminacji konsolidacyjnej.

Udziały niesprawujące kontroli prezentowane są odrębnie od kapitału własnego Grupy. Udziały niesprawujące kontroli mogą być początkowo wyceniane albo w wartości godziwej albo w proporcji do udziału w wartości godziwej nabywanych aktywów netto. Wybór jednej z w/w metod jest dostępny dla każdego połączenia jednostek gospodarczych. W okresach kolejnych wartość udziałów niesprawujących kontroli obejmuje wartość rozpoznana początkowo skorygowaną o zmiany wartości kapitału jednostki w proporcji do posiadanych udziałów. Całkowity dochód jest alokowany do udziałów niesprawujących kontroli nawet wtedy gdy powoduje powstanie ujemnej wartości tych udziałów.

Zmiany w udziale w jednostce zależnej niepowodujące utraty kontroli ujmowane są jako transakcje kapitałowe. Wartości księgowe udziału Grupy jak i udziały niesprawujące kontroli są odpowiednio modyfikowane w celu odzwierciedlenia zmian w strukturze udziału. Różnica pomiędzy wartością o jaką modyfikowana jest wartość udziałów mniejszości oraz wartością godziwą płatności otrzymanej lub przekazanej ujmowana jest bezpośrednio w kapitale własnym Grupy.

W sytuacji utraty kontroli nad jednostką zależną, zysk lub strata na zbyciu jest ustalana jako różnica pomiędzy: (i) łączną wartością godziwą otrzymanej zapłaty i wartością godziwą udziałów jednostki pozostających w Grupie oraz (ii) wartością księgową aktywów (łącznie z wartością firmy), zobowiązań i udziałów niesprawujących kontroli. Kwoty ujęte w stosunku do zbywanej jednostki, w innych składnikach całkowitego dochodu podlegają reklasyfikacji do rachunku zysków i strat. Wartość godziwa udziałów w jednostkach pozostających w Grupie po zbyciu, uznawana jest za początkową wartość godziwą dla celów późniejszego ich ujmowania zgodnie z MSR 39, lub początkowy koszt udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach.

Przeliczanie pozycji wyrażonych w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na moment początkowego ujęcia na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji. Na dzień bilansowy:

- pozycje pieniężne są przeliczane przy zastosowaniu kursu zamknięcia (za kurs zamknięcia przyjmuje się kurs średni ustalony dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na ten dzień),
- pozycje niepieniężne wyceniane według kosztu historycznego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia pierwotnej transakcji (kurs banku, z którego korzysta jednostka),
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia ustalenia wartości godziwej.

Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Różnice kursowe powstałe na pozycjach niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez zysk lub stratę, ujmują się jako element zmian wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

Waluta	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
EUR	4,1472	4,0882
USD	3,0120	3,0996
GBP	4,9828	5,0119

Informacja o segmentach działalności

Grupa prowadzi swoją działalność w przeważającej części na terenie kraju. Zaprezentowane w nocie 12.2 przychody ze sprzedaży produktów w obrocie eksportowym stanowią około 4,3 % ogólnej kwoty przychodów netto ze sprzedaży produktów.

Działalność spółek Grupy na terenie Polski nie wykazuje istotnego regionalnego zróżnicowania w zakresie ryzyka i poziomu zwrotu z poniesionych nakładów inwestycyjnych. W związku z powyższym Grupa nie wykazuje danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych.

Również ze względu na fakt, że działalność Grupy Kapitałowej z punktu widzenia rodzaju sprzedawanych produktów i towarów jest jednolita, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie wykazuje się danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych ze względu na rodzaj sprzedawanych produktów lub towarów.

Ujęcie przychodów

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o przewidywane rabaty, zwroty klientów i podobne pomniejszenia, w tym podatek od towarów i usług VAT oraz inne podatki związane ze sprzedażą. Do przychodów zalicza się kwoty należne za sprzedane wyroby gotowe, towary, materiały oraz pozostałe usługi dotyczące działalności podstawowej ustalone w oparciu o cenę netto, po skorygowaniu o udzielone rabaty i upusty oraz o podatek akcyzowy. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

Sprzedaż produktów i towarów

Przychody ze sprzedaży produktów i towarów ujmowane są po spełnieniu wszystkich następujących warunków:

- przeniesienia z Grupy na nabywcę znaczącego ryzyka i korzyści wynikających z prawa własności towarów,
- Grupa przestaje być trwale zaangażowana w zarządzanie sprzedawanymi dobrami w stopniu w jakim zazwyczaj funkcję taką realizuje się wobec dóbr do których ma się prawo własności ani też nie sprawuje się nad nimi efektywnej kontroli,
- możliwości dokonania wiarygodnej wyceny kwoty przychodów,
- wystąpienia prawdopodobieństwa, że jednostka otrzyma korzyści ekonomiczne związane z transakcją,
- możliwości wiarygodnej wyceny kosztów poniesionych lub przewidywanych w związku z transakcją.

Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

Dotacje rządowe

Dotacji nie ujmuje się do chwili uzyskania uzasadnionej pewności, że Grupa spełni konieczne warunki i otrzyma takie dotacje.

Korzyści wynikające z otrzymania pożyczki rządowej poniżej oprocentowania rynkowego, traktowane są jako dotacje i mierzone są jako różnica pomiędzy wartością otrzymanej pożyczki i wartością godziwą pożyczki ustaloną z zastosowaniem odpowiedniej rynkowej stopy procentowej.

Dotacje których zasadniczym warunkiem jest nabycie lub wytworzenie przez Grupę aktywów trwałych, ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji rozliczeń międzyokresowych i odnosi w zyski/straty okresu systematycznie przez przewidywany okres użytkowania ekonomicznego tych aktywów.

Pozostałe dotacje ujmowane są systematycznie w przychodach, w okresie niezbędnym do skompensowania kosztów, które te dotacje miały w zamierzeniu kompensować. Dotacje należne jako rekompensata kosztów lub strat już poniesionych lub jako forma bezpośredniego wsparcia finansowego dla Grupy bez ponoszenia przyszłych kosztów ujmowane są w zysku/stracie okresu, w którym są należne.

Zasady właściwe dla rozliczenia dotacji do aktywów trwałych stosuje się także w przypadku transakcji nieodpłatnego otrzymania aktywów trwałych.

Ujęcie kosztów

Koszt własny sprzedaży

Do kosztu własnego sprzedaży zalicza się:

- koszt wytworzenia produktów poniesiony w danym okresie sprawozdawczym, skorygowany o zmianę stanu produktów (wyrobów gotowych, półproduktów oraz produkcji w toku) oraz skorygowany o koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby,
- wartość sprzedanych towarów i materiałów wg cen nabycia,
- utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych,
- całość poniesionych w okresie sprawozdawczym kosztów sprzedaży i ogólnego zarządu (wykazywane jako zysk lub strata).

Koszty wytworzenia, które można bezpośrednio przyporządkować przychodom osiągniętym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy jednostek za ten okres sprawozdawczy, w którym przychody te wystąpiły. Koszty wytworzenia, które można jedynie w sposób pośredni przyporządkować przychodom lub innym korzyściom osiąganym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy jednostek w części, w której dotyczą danego okresu sprawozdawczego, zapewniając ich współmierność do przychodów lub innych korzyści ekonomicznych z uwzględnieniem zasad wyceny środków trwałych oraz zapasów.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są w szczególności pozycje związane:

- ze zbyciem rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych,
- z utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi lub odnoszonymi w koszty operacyjne,
- z przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych,
- utworzeniem i rozwiązaniem odpisów aktualizujących wartość należności,
- z odszkodowaniami, karami i grzywnami oraz innymi kosztami niezwiązanymi ze zwykłą działalnością.

Przychody i koszty finansowe

Przychody i koszty finansowe obejmują w szczególności przychody i koszty dotyczące:

- zbycia aktywów finansowych,
- aktualizacji wartości instrumentów finansowych, z wyłączeniem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, których skutki przeszacowania odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny,
- przychodów z tytułu udziału w zyskach innych jednostek,
- odsetek,

- zmian w wysokości rezerwy wynikających z faktu przybliżania się terminu poniesienia kosztu (efekt odwracania dyskonta),
- różnic kursowych będących wynikiem operacji wykonywanych w ciągu okresu sprawozdawczego oraz wycen bilansowych aktywów i zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego, z wyjątkiem różnic kursowych ujętych w wartości początkowej środka trwałego, w stopniu w jakim są uznawane za korektę kosztów odsetek,
- pozostałych pozycji związanych z działalnością finansową.

Jednostki kompensują przychody i koszty z tytułu różnic kursowych, jeżeli wynikają one z podobnych transakcji. Jeżeli różnice kursowe są istotne, a nie wynikają z podobnych transakcji, to jednostka analizuje, czy prezentować je oddzielnie.

Przychody i koszty z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej w stosunku do wartości bilansowej netto danego instrumentu finansowego przy uwzględnieniu zasady istotności.

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego bezpośrednio związanego z nabyciem lub wytworzeniem składników majątku wymagających dłuższego czasu w celu doprowadzenia ich do użytkowania, zalicza się do kosztów wytworzenia takich aktywów aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Przychody z inwestycji uzyskane w wyniku krótkoterminowego inwestowania pozyskanych środków zewnętrznych przeznaczonych bezpośrednio na finansowanie nabycia lub wytworzenia składników majątku, pomniejszają wartość kosztów finansowania zewnętrznego podlegających kapitalizacji.

Wszelkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są odnoszone bezpośrednio w rachunek zysków i strat w okresie, w którym zostały poniesione.

Koszty świadczeń pracowniczych

Świadczenia po okresie zatrudnienia w formie programów określonych świadczeń (odprawy emerytalne) oraz inne długoterminowe świadczenia (renty inwalidzkie itp.) ustalone są przy użyciu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych, z wyceną aktuarialną przeprowadzaną na każdy dzień bilansowy. Zyski i straty aktuarialne ujmowane są w całości w pozostałych całkowitych dochodach. Koszty przeszłego zatrudnienia rozpoznawane są natychmiast i odnoszone w zysk/stratę okresu.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych ujmowane są jako koszt, chyba że stanowią koszt wytworzenia składników aktywów.

Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy ujmują się jako zobowiązanie i koszt, gdy Grupa jest zdecydowana w możliwy do udowodnienia sposób:

- rozwiązać stosunek pracy z pracownikiem lub grupą pracowników przed osiągnięciem przez nich wieku emerytalnego,
- zapewnić świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w następstwie złożonej przez siebie propozycji zachęcającej ich do dobrowolnego rozwiązania stosunku pracy.

Opodatkowanie

Podatek dochodowy jednostki obejmuje podatek bieżący do zapłaty oraz podatek odroczony.

Podatek bieżący

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów niepodlegających opodatkowaniu i kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Podatek odroczony

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową, jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości w oparciu o różnice pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów, a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawany do wysokości w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe oraz straty podatkowe bądź ulgi podatkowe jakie Grupa może wykorzystać. Pozycja aktywów lub rezerwy na podatek odroczony nie powstaje, jeśli różnica przejściowa powstaje z tytułu pierwotnego ujęcia wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy.

Wartość składników aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje jego odpis.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej podatek dochodowy wykazywany jest po dokonaniu kompensaty w zakresie w jakim wynika ze zobowiązania jakie płatne jest do tego samego urzędu podatkowego.

Podatek bieżący i odroczony za bieżący okres obrachunkowy

Podatek bieżący i odroczony wykazuje się w kosztach lub przychodach w zysku/stracie okresu, z wyjątkiem przypadku, gdy dotyczy on pozycji uznających lub obciążających bezpośrednio kapitał własny, bo wtedy także podatek jest odnoszony bezpośrednio w kapitał własny (inne całkowite dochody w sprawozdaniu z całkowitych dochodów), lub gdy wynika on z początkowego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych. W przypadku połączenia jednostek gospodarczych konsekwencje podatkowe uwzględnia się przy obliczaniu wartości firmy lub określaniu wartości udziału jednostki przejmującej w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej przewyższających koszt przejęcia.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują środki trwałe i nakłady na środki trwałe w budowie, które jednostka zamierza wykorzystywać w swojej działalności oraz na potrzeby administracyjne w okresie dłuższym niż 1 rok, które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki. Nakłady na środki trwałe obejmują poniesione nakłady inwestycyjne jak również poniesione wydatki na przyszłe dostawy maszyn, urządzeń i usług związanych z wytworzeniem środków trwałych (przekazane zaliczki). Środki trwałe obejmują istotne specjalistyczne części zamienne które funkcjonują jako element środka trwałego.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Jako odrębne pozycje środków trwałych ujmowane są także istotne komponenty.

Jako składnik rzeczowych aktywów trwałych Grupa ujmuje grunty.

Środki trwałe w budowie powstające dla celów produkcyjnych lub administracyjnych prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po koszcie wytworzenia pomniejszonym o ujęte odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt wytworzenia obejmuje opłaty oraz, dla odpowiednich aktywów, koszty finansowania zewnętrznego skapitalizowane zgodnie z zasadami rachunkowości Grupy. Amortyzacja dotycząca tych aktywów trwałych rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia ich użytkowania, zgodnie z zasadami dotyczącymi aktywów trwałych Grupy.

Amortyzacja środków trwałych w tym komponentów odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania rewidowane są corocznie. Dla celów amortyzacji środków trwałych stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników środków trwałych są następujące:

Budynki i budowle	od 22 do 40 lat
Maszyny i urządzenia	od 3 do 33 lat
Środki transportu	od 5 do 10 lat
Pozostałe środki trwałe	od 5 do 20 lat

Metoda amortyzacji, stawka amortyzacyjna oraz wartość rezydualna środków trwałych podlegają weryfikacji co najmniej na koniec każdego roku finansowego. Wszelkie zmiany wynikające z przeprowadzonej weryfikacji ujmuje się jako zmianę szacunków. Odpis amortyzacyjny ujmuje się w zysku lub stracie w ciężar tej kategorii kosztów, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów trwałych.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie poddawane są testowi na utratę wartości jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla środków trwałych w budowie w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy. Skutki utraty wartości środków trwałych oraz środków trwałych w budowie odnoszone są w koszty działalności podstawowej.

Aktywa utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich przewidywanego użytkowania ekonomicznego na takich samych zasadach jak aktywa własne, nie dłużej jednak niż okres trwania leasingu.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie spełniające kryteria zakwalifikowania ich jako przeznaczone do sprzedaży, lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami zawartymi w punkcie *Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia*.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji rzeczowych aktywów trwałych określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w rachunku zysków i strat.

Leasing

Leasing klasyfikuje się jako leasing finansowy, gdy w ramach zawartej umowy zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z posiadania przedmiotu leasingu przenoszone jest na leasingobiorcę. Wszelkie pozostałe rodzaje leasingu traktowane są jako leasing operacyjny.

Grupa jako leasingobiorca

Aktywa użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego traktuje się jak aktywa Grupy i wycenia w wartości godziwej w momencie ich nabycia, nie wyższej jednak niż wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych. Powstające z tego tytułu zobowiązanie wobec leasingodawcy jest prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji pozostałych zobowiązań.

Płatności leasingowe dzielone są na część odsetkową i zmniejszenie zobowiązania z tytułu leasingu. Część stanowiąca koszt finansowania jest przypisywana do poszczególnych okresów w czasie trwania umowy leasingu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Koszty finansowe odnosi się bezpośrednio w wynik finansowy, chyba że można je bezpośrednio przyporządkować do odpowiednich aktywów – wówczas są one kapitalizowane zgodnie z zasadami rachunkowości Grupy dotyczącymi kosztów obsługi zadłużenia, przedstawionymi w punkcie koszty finansowania zewnętrznego. Płatności warunkowe z tytułu leasingu ujmuje się w kosztach w okresie ich ponoszenia.

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego odnosi się w wynik finansowy metodą liniową przez okres trwania leasingu, z wyjątkiem przypadków, kiedy inna, systematyczna podstawa rozliczenia jest bardziej reprezentatywna dla wzorca czasowego rządzącego konsumpcją korzyści ekonomicznych wypływających z leasingu danego składnika aktywów. Płatności warunkowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmuje się w kosztach w okresie ich ponoszenia.

Wartości niematerialne

Do wartości niematerialnych Grupa zalicza możliwe do zidentyfikowania niepieniężne składniki aktywów, nieposiadające postaci fizycznej, takie jak:

- nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby własne, w szczególności:
- autorskie lub pokrewne prawa majątkowe, koncesje, licencje (w tym dotyczące programów komputerowych),
- prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych, programy komputerowe,
- know-how, tzn. wartość stanowiącą równowartość uzyskanych informacji związanych z wiedzą w dziedzinie przemysłowej, handlowej, naukowej lub organizacyjnej,
- koszty prac rozwojowych,
- wartość firmy z wyłączeniem wartości firmy wytworzonej przez jednostkę we własnym zakresie,
- inne wartości niematerialne rozpoznane na nabyciu w ramach połączenia jednostek gospodarczych.

Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się także:

- obce wartości niematerialne przyjęte w odpłatne używanie na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, jeżeli umowa kwalifikowana jest do leasingu finansowego zgodnie z MSR 17 Leasing,

- prawa majątkowe oddane innym jednostkom w używanie na podstawie umów najmu, dzierżawy, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze, jeżeli umowa zaliczana jest do leasingu operacyjnego zgodnie z MSR 17 Leasing.

Na dzień początkowego ujęcia składnik wartości niematerialnych wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia w przypadku prac rozwojowych. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ocenia, czy okres użytkowania składnika wartości niematerialnych jest określony czy nieokreślony oraz, jeśli jest określony, oszacowuje długość tego okresu lub wielkość produkcji lub inną miarę będącą podstawą do określenia okresu użytkowania.

Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości.

Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku bilansowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane prospektywnie poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych.

Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w zysku lub stracie w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane testowi na utratę wartości.

Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane.

Z wyjątkiem kosztów prac rozwojowych wszystkie wartości niematerialne wytworzone przez Grupę nie podlegają aktywowaniu i ujmowane są w zysku lub stracie okresu, w którym dotyczące ich koszty zostały poniesione.

Wartość niematerialną powstałą w wyniku prac rozwojowych ujmuje się wtedy i tylko wtedy, gdy można udowodnić:

- możliwość, z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- zamiar ukończenia składnika wartości niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne,
- dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych.

Do prac rozwojowych zalicza się:

- opracowanie receptur do produkcji wyrobów mięsnych (przed ich wdrożeniem do produkcji),
- projektowanie narzędzi, przyrządów, form i matryc z wykorzystaniem nowej technologii,
- projektowanie, wykonanie i testowanie wybranych rozwiązań w zakresie nowych i udoskonalonych materiałów, urządzeń, produktów.

Do pozycji wartości niematerialnych Grupa zalicza także wydatki poniesione na nabycie prawa wieczystego użytkowania gruntu. Wieczyste użytkowanie gruntu traktowane jest jako leasing operacyjny, w związku z czym nie ujmuje się jego przedmiotu jako aktywów Grupy. Jednakże wydatki na nabycie takich praw na rynku wtórnym (od innych podmiotów) oraz wydatki związane z nadaniem takich praw przez właściwe urzędy państwowe, ujmowane są jako wartości niematerialne i amortyzowane w okresie umownym w jakim Grupa może te prawa wykorzystywać.

Amortyzacja wartości niematerialnych odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania weryfikowane są corocznie. Grupa nie posiada wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Dla celów amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników wartości niematerialnych są następujące:

Licencje na oprogramowanie	3 lata
Znaki towarowe	5 lat.

Wartości niematerialne poddawane są testowi na utratę wartości jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla wartości niematerialnych w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy. Skutki utraty wartości, wartości niematerialnych jak również ich amortyzacji odnoszone są w koszty działalności podstawowej.

Wartości niematerialne utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich przewidywanego użytkowania ekonomicznego na takich samych zasadach jak aktywa własne, nie dłużej jednak niż okres trwania leasingu.

Wartości niematerialne spełniające kryteria zakwalifikowania ich jako przeznaczone do sprzedaży, lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami zawartymi w punkcie *Aktywa trwale przeznaczone do zbycia*.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji wartości niematerialnych określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w zysku/stracie okresu.

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oprócz wartości firmy

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje przeglądu wartości bilansowych posiadanego majątku trwałego i wartości niematerialnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Jeżeli stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Jeśli możliwe jest wskazanie wiarygodnej i jednolitej podstawy alokacji, składniki majątku trwałego Grupy alokowane są do poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne lub do najmniejszych grup jednostek generujących takie przepływy, dla których można wyznaczyć wiarygodne i jednolite podstawy alokacji.

Wartość odzyskiwalna ustalana jest jako wyższa spośród dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości bilansowej składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne), wartość bilansową tego składnika lub jednostki pomniejsza się do wartości odzyskiwalnej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie jako koszt okresu, w którym wystąpiła.

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nieprzekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów jednostki generującej przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się w zysku/stracie okresu.

Likwidacja rzeczowych składników aktywów trwałych

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji rzeczowych aktywów trwałych określa się, jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w zysku/stracie okresu.

Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Aktywa trwale i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa trwale (i grupy do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa przeznaczone do zbycia (lub grupa do zbycia) prezentowane są w osobnej pozycji aktywów obrotowych. Jeżeli z grupą do zbycia związane są zobowiązania jakie będą przekazane w transakcji sprzedaży łącznie z grupą do zbycia, zobowiązania te prezentowane są jako osobna pozycja zobowiązań krótkoterminowych.

Zapasy

Zapasy są aktywami, przeznaczonymi do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, będące w trakcie produkcji przeznaczonej na sprzedaż oraz mające postać materiałów lub surowców zużywanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług. Zapasy obejmują materiały, towary, produkty gotowe oraz produkcję w toku.

Materiały i towary wycenia się pierwotnie w cenach nabycia. Na dzień bilansowy wycena materiałów i towarów odbywa się z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny, tzn. kategorie te wyceniane są według ceny nabycia lub ceny sprzedaży możliwej do uzyskania w zależności od tego która z nich jest niższa.

Produkty gotowe oraz produkty w toku wycenia się pierwotnie na poziomie rzeczywistego kosztu wytworzenia. Na dzień bilansowy wycena produktów gotowych i produkcji w toku odbywa się z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny.

Zapasy towarów, materiałów i produktów gotowych obejmowane są odpisem aktualizującym według indywidualnej oceny ceny możliwej do uzyskania na dzień bilansowy.

Rozchód zapasów odbywa się według metody FIFO. Odpisy aktualizujące dotyczące zapasów, wynikające z ostrożnej wyceny oraz odpisy aktualizujące dla pozycji zalegających, jak i ich odwrócenia, odnoszone są w koszty wytworzenia produktów.

Pozostałe aktywa niefinansowe

Pozostałe należności obejmują w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów zapasów i usług. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Instrumenty finansowe

Inne niż pochodne instrumenty finansowe obejmują inwestycje kapitałowe, dłużne papiery wartościowe, należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności, środki pieniężne i ich ekwiwalenty, kredyty i pożyczki oraz zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania, oraz pochodne instrumenty finansowe.

Aktywa finansowe w Spółce obejmują aktywa dostępne do sprzedaży (udziały i akcje), pożyczki udzielone i należności własne oraz środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (DDS) to niepochodne aktywa finansowe sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub niezaliczone do: (a) pożyczek i należności, (b) UTW, (c) WGPW. Zmiany wartości bilansowej pieniężnych aktywów finansowych DDS związane ze zmianami kursów wymiany walut, dochód odsetkowy obliczony metodą efektywnej stopy procentowej oraz dywidendy z inwestycji kapitałowych DDS ujmują się w wynik. Inne zmiany wartości bilansowych aktywów finansowych DDS ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach i kumulują w pozycji kapitału z przeszacowania. W chwili zbycia inwestycji lub stwierdzenia jej utraty wartości skumulowany zysk lub strata uprzednio wykazywane w kapitale z przeszacowania inwestycji przenosi się na wynik. Wartość godziwą pieniężnych aktywów finansowych DDS denominowanych w walutach obcych określa się w tej walucie i przelicza po kursie spotowym obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego. Dodatkowo lub ujemne różnice kursowe ujmowane w wynik określa się na podstawie kosztu zamortyzowanego składnika aktywów pieniężnych. Inne dodatnie i ujemne różnice kursowe ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach. Inwestycje kapitałowe DDS nienotowane na aktywnym rynku, których wartości godziwej nie da się wiarygodnie wycenić oraz instrumenty pochodne powiązane z nimi i rozliczane w formie przekazania takich nienotowanych inwestycji kapitałowych, wycenia się po koszcie pomniejszonym o utratę wartości na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

Zobowiązania finansowe obejmują zaciągnięte kredyty i pożyczki, inne rodzaje finansowania, kredyty na rachunkach bieżących, zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, zabezpieczające instrumenty pochodne, zobowiązania handlowe, zobowiązania wobec dostawców środków trwałych.

Aktywa i zobowiązania finansowe są ujmowane i wyceniane zgodnie z MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”.

Zarząd klasyfikuje aktywa lub zobowiązania finansowe do odpowiedniej kategorii w momencie ich początkowego ujęcia.

Ujmowanie i wycena aktywów finansowych

W momencie początkowego ujęcia, aktywa finansowe są wyceniane w wartości godziwej powiększonej – w przypadku inwestycji, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – o koszty transakcji bezpośrednio do nich przyporządkowane.

a. Pożyczki udzielone i należności własne

Pożyczki udzielone i należności własne są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku. Obejmują one należności handlowe, pozostałe pożyczki i należności. Po początkowym ich ujęciu w wartości godziwej, powiększonej o bezpośrednie koszty transakcji, są one wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej. Należności krótkoterminowe o nieokreślonym oprocentowaniu wyceniane są w kwocie pierwotnie zafakturowanej, o ile zastosowanie dyskonta nie wpłynie w istotny sposób na uzyskany wynik.

Przepływy pieniężne z tytułu pożyczek udzielonych i należności własnych o zmiennym oprocentowaniu są okresowo poddawane wycenie, w celu uwzględnienia ewentualnych zmian w rynkowych stopach procentowych.

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek obiektywne przesłanki wskazujące na to, iż wartość pożyczek udzielonych lub należności własnych uległa obniżeniu. W przypadku wystąpienia takich przesłanek, ustalana jest wartość odzyskiwalna składnika aktywów. Jeżeli jest ona mniejsza niż wartość księgowa składnika aktywów, wówczas odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w zysku/stracie okresu.

Należności handlowe, które są jednorodne i charakteryzują się podobnym ryzykiem kredytowym, są testowane na utratę wartości łącznie. Szacując przewidywane ryzyko kredytowe Spółka korzysta z danych historycznych w celu określenia zmniejszenia szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych z grupy aktywów, które mogą wystąpić po początkowym ujęciu tych aktywów w bilansie.

Obliczając wartość odzyskiwalną należności, które indywidualnie są znaczące i niejednorodne Spółka bierze pod uwagę znaczące trudności finansowe dłużnika lub prawdopodobieństwo upadłości albo reorganizacji finansowej dłużnika.

W przypadku utraty wartości, wartość bilansowa pożyczek udzielonych i należności własnych jest zmniejszana przy wykorzystaniu oddzielnego konta odpisów aktualizujących. Nieodzyskiwalne należności, na które był utworzony odpis aktualizujący, są spisywane poprzez wykorzystanie konta odpisów aktualizujących.

W przypadku gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

b. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych są utrzymywane głównie w celu zaspokojenia krótkoterminowego zapotrzebowania Spółki na środki pieniężne, a nie dla celów inwestycyjnych lub innych.

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują środki pieniężne na rachunkach bankowych, środki pieniężne w kasie oraz płynne instrumenty, które mogą zostać w sposób natychmiastowy zamienione na środki pieniężne w znanej kwocie i które są przedmiotem nieznacznych zmian wartości.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

Ujmowanie i wycena zobowiązań finansowych

a. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek oraz inne zobowiązania finansowe są początkowo ujmowane w wartości godziwej, a następnie są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu są prezentowane w bilansie w pozycjach „Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek (długo i krótkoterminowe) i „Zobowiązania z tytułu dostaw i usług”.

Koszty transakcji, bezpośrednio związane z nabyciem lub emisją zobowiązania finansowego, pomniejszają wartość bilansową tego zobowiązania, ponieważ w momencie początkowego ujęcia składnik zobowiązań ujmuje się w wartości godziwej kwot zapłaconych lub otrzymanych w zamian za zobowiązanie. Następnie koszty te są amortyzowane przez okres trwania zobowiązania, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowany strumień przyszłych płatności pieniężnych dokonywanych przez oczekiwany okres do upływu terminu wymagalności instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach do momentu następnej korekty oprocentowania, do wartości bilansowej netto zobowiązania finansowego. Wyliczenie obejmuje wszystkie opłaty i koszty płacone lub otrzymywane przez strony umowy.

Ujmowanie i wycena instrumentów pochodnych

Spółka używa pochodnych instrumentów finansowych do zabezpieczenia ryzyka kursowego i ryzyka zmiany stóp procentowych. Wbudowane instrumenty pochodne są wydzielane z umowy zasadniczej i wykazywane oddzielnie, jeśli cechy ekonomiczne i ryzyka umowy zasadniczej i wbudowanego instrumentu pochodnego nie są blisko powiązane.

Instrumenty pochodne są wykazywane w bilansie i wyceniane w wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykorzystywane przez Spółkę nie są przedmiotem aktywnego rynku i ich wartość godziwa jest obliczana przy zastosowaniu standardowych modeli wyceny. Wartość godziwa jest obliczana na podstawie bieżącej wartości netto przyszłych przepływów pieniężnych związanych z tymi instrumentami finansowymi, kwotowanych rynkowych terminowych stóp procentowych, kwotowanych rynkowych terminowych kursów wymiany walut lub jeżeli kwotowane rynkowe terminowe kursy wymiany walut nie są dostępne, na podstawie kursów terminowych obliczanych w oparciu o bieżące kursy walutowe z wykorzystaniem metody parytetu stóp procentowych.

Z wyjątkiem zysków i strat na zabezpieczających instrumentach pochodnych (patrz poniżej), zyski i straty powstałe z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów finansowych klasyfikowanych jako aktywa lub zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są ujmowane bezpośrednio w zysku/stracie okresu. Składnik odsetek powstający z wyceny instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu jest prezentowany jako koszt odsetkowy w ramach kosztów finansowych. Składnik różnic kursowych powstały z wyceny instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu, stanowiących zabezpieczenie ekonomiczne transakcji handlowych lub finansowych, jest prezentowany odpowiednio jako zysk / (strata) z tytułu różnic kursowych w ramach pozostałych przychodów / kosztów operacyjnych lub jako koszty finansowe, w zależności od treści danej transakcji. Składnik różnic kursowych powstały z wyceny pozostałych instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu jest prezentowany jako zysk / (strata) z tytułu różnic kursowych w ramach kosztów finansowych.

Spółka traktuje instrument pochodny jako pojedynczy element księgowy i prezentuje go jako krótkoterminowy lub długoterminowy w zależności od daty ostatnich przepływów pieniężnych, które mogą nastąpić w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego lub w okresie powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego.

a. Instrumenty zabezpieczające

Instrumenty pochodne mogą zostać zakwalifikowane jako instrumenty zabezpieczające wartość godziwą lub instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne.

Zabezpieczanie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej jest zabezpieczeniem przed zagrożeniem zmianami w wartości godziwej ujętego aktywa, zobowiązania lub wyodrębnionej jego części, które przypisać można do konkretnego rodzaju ryzyka – szczególnie ryzyka stopy procentowej lub ryzyka walutowego i które może wpłynąć na wykazywany zysk lub stratę netto,

Zabezpieczanie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest zabezpieczeniem przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które można przypisać do konkretnego rodzaju ryzyka związanego z ujętym aktywem, zobowiązaniem lub wysoce prawdopodobną prognozowaną transakcją (taką jak przyszły zakup lub sprzedaż) oraz które może wpłynąć na wykazywany zysk lub stratę netto.

Rachunkowość zabezpieczeń

Powiązania zabezpieczające podlegają rachunkowości zabezpieczeń jeśli:

- w momencie ustanowienia transakcji zabezpieczającej formalnie wyznaczono oraz udokumentowano powiązanie zabezpieczające,
- w momencie ustanowienia transakcji zabezpieczającej oraz w okresach następnym oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka w okresie stosowania zabezpieczenia (tj. rzeczywista efektywność transakcji zabezpieczającej jest w przedziale 80-125 procent),
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Skutki zastosowania rachunkowości zabezpieczeń

Skutki zastosowania rachunkowości zabezpieczeń są następujące:

- dla zabezpieczeń wartości godziwej ujętego aktywa lub zobowiązania, zmiana wartości godziwej zabezpieczonej części aktywa lub zobowiązania, wynikająca z zabezpieczanego ryzyka, koryguje wartość bilansową tego aktywa lub zobowiązania. Zysk lub stratę z tytułu zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej ujmuje się w rachunku zysków i strat bieżącego okresu. Zysk lub strata ta podlega kompensacji z efektywną częścią zysku lub straty z tytułu przeszacowania instrumentu zabezpieczającego do wartości godziwej. Jeśli nieujęte uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie jest wyznaczone jako pozycja zabezpieczana, następujące kumulowane zmiany wartości godziwej uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się jako składnik aktywów lub zobowiązanie, a powstające zyski lub straty ujmuje się w rachunku wyników. Początkowa wartość bilansowa składnika aktywów lub zobowiązania powstałego w wyniku wypełnienia przez jednostkę uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, jest korygowana o skumulowane zmiany wartości godziwej uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania wynikające z zabezpieczanego ryzyka, które były ujęte w bilansie. Korekta wartości bilansowej zabezpieczanego instrumentu podlega amortyzacji, a dokonane odpisy ujmuje się w rachunku wyników. Amortyzacja rozpoczyna się od najwcześniejszej możliwej daty a nie od momentu, kiedy pozycja zabezpieczana przestała być korygowana o zmianę wartości godziwej, wynikającą z zabezpieczanego ryzyka. Korektę rozlicza się za pomocą efektywnej stopy procentowej przeliczonej na dzień rozpoczęcia amortyzacji,
- dla zabezpieczeń przepływów pieniężnych, część zysku lub straty na instrumencie zabezpieczającym, którą uznano za efektywne zabezpieczenie, ujmowana jest bezpośrednio w innych całkowitych dochodach, natomiast część zysku lub straty uznana za nieefektywne zabezpieczenie jest ujmowana w rachunku zysków i strat. Kwoty, które zostały ujęte bezpośrednio w innych całkowitych dochodach, są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym samym okresie albo w okresach, w których zabezpieczone transakcje wpływają na rachunek zysków i strat. W momencie, kiedy zabezpieczana transakcja skutkuje ujęciem niefinansowego składnika aktywów lub zobowiązań, zyski i straty odroczone uprzednio w innych całkowitych dochodach uwzględnia się w wartości początkowej danego składnika aktywów lub zobowiązań.

W przypadku, gdy instrument zabezpieczający lub powiązanie zabezpieczające ulega wygaśnięciu lub rozwiązaniu, lecz oczekuje się zrealizowania transakcji zabezpieczanej, skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na kapitał własny przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w kapitale własnym, aż do momentu zajścia planowanej transakcji. Gdy realizacja transakcji zabezpieczanej nie jest prawdopodobna, skumulowany zysk lub strata wykazywane dotychczas w kapitale własnym odnoszone są bezpośrednio do rachunku zysków lub strat danego okresu.

Wyłączenie z bilansu aktywów i zobowiązań finansowych

a. Aktywa finansowe

Składnik aktywów finansowych (albo część składnika aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych) jest wyłączany z bilansu wówczas, gdy:

- prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z tytułu tego składnika aktywów wygasły,
- Spółka zachowała prawo do uzyskiwania przepływów pieniężnych z tytułu tego składnika aktywów, ale jednocześnie zaciągnęła zobowiązanie do ich wypłaty w całości i bez znaczącej zwłoki na rzecz strony trzeciej,
- Spółka przeniosła swoje prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z tytułu składnika aktywów na inny podmiot i albo (a) przeniosła na ten podmiot zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania tego aktywa, albo (b) ani nie przeniosła na inny podmiot, ani nie zatrzymała przy sobie zasadniczo całego ryzyka oraz wszystkich pożytków wynikających z posiadania aktywa, ale przekazała innemu podmiotowi kontrolę nad tym aktywem.

b. Zobowiązania finansowe

Zobowiązanie finansowe jest wyłączane z bilansu w momencie wypełnienia, umorzenia lub wygaśnięcia związanego z nim obowiązku.

W sytuacji, gdy zobowiązanie finansowe zostało zastąpione innym zobowiązaniem wobec tego samego wierzyciela zaciągniętym na znacząco odmiennych warunkach lub gdy warunki zobowiązania finansowego zostały znacząco zmienione, zastąpienie lub zmiana ujmowane jest jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego, zaś różnica między wartością bilansową starego i nowego zobowiązania odnoszona jest na rachunek zysków i strat.

Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazuje się w wysokości określonej w statucie i wpisanej w rejestrze sądowym jednostki dominującej. Zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe ujmuje się jako należne wkłady na poczet kapitału – jako wielkość ujemną. Akcje własne ujmuje się jako odrębną kategorię kapitału własnego ze znakiem ujemnym.

Zysk netto na jedną akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto Grupy oraz zysku netto przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Spółki dominującej (po potrąceniu odsetek od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe) przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu (skorygowaną o wpływ opcji rozwadniających oraz rozwadniających umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe).

Rezerwy

Grupa tworzy rezerwy wówczas, gdy ciąży na niej istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w zysku lub stracie po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

Utworzone rezerwy zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych, zależnie od okoliczności, z którymi przyszłe zobowiązania się wiążą.

Jeżeli skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, kwota rezerwy odpowiada bieżącej wartości nakładów, które, jak się oczekuje, będą niezbędne do wypełnienia tego obowiązku. Stopę dyskontową ustala się przed opodatkowaniem, czyli odzwierciedla ona bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko związane konkretnie z danym składnikiem zobowiązań. Stopy dyskontowej nie obciąża ryzyko, o które skorygowano szacunki przyszłych przepływów pieniężnych. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

W szczególności Grupa utworzyła następujące tytuły rezerw:

Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy spółek Grupy mają prawo do następujących świadczeń:

- odpraw emerytalno-rentowych – wypłacanych jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę/rentę,
- odpraw pośmiertnych.

Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczana przez niezależnego aktuarusza (przed rokiem 2010 Spółka nie korzystała z wycień powyzszych rezerw przez niezależnego aktuarusza). Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Stopę dyskontową otrzymuje się na podstawie rynkowej stopy zwrotu z obligacji Skarbu Państwa na dzień bilansowy. Zobowiązanie z tytułu odpraw emerytalnych ujmowane jest proporcjonalnie do przewidywanego okresu świadczenia pracy przez danego pracownika.

Czynności procesowe

Rezerwa na roszczenia przeciwko Spółce (czynności procesowe) jest tworzona, gdy w związku z toczącym się sporem sądowym lub pozasądowym istnieje prawdopodobieństwo powstania zobowiązania na skutek niekorzystnego dla Spółki rozstrzygnięcia sądu lub innego właściwego organu. Przy tworzeniu rezerwy uwzględnia się zarówno przyszłe zobowiązanie, łącznie z ewentualnymi odsetkami, jak i koszty prowadzenia procesu.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług, inne zobowiązania o charakterze publicznoprawnym (z wyjątkiem zobowiązań z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych ujmowanego w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej), nadwyżkę zobowiązań nad aktywami ZFŚS oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą

rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Rozliczenia międzyokresowe przychodów

Jako rozliczenia międzyokresowe przychodów ujmowane są w szczególności otrzymane dotacje na wytworzenie lub nabycie składników majątku trwałego. Ujmowanie przychodów z tych tytułów następuje równoległe do amortyzacji powiązanych z nimi składników majątkowych. W pozycji rozliczenie międzyokresowe przychodów wykazywane są również programy lojalnościowe funkcjonujące w Spółce.

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („Fundusz”) tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Jednostki wchodzące w skład Grupy skompensowały aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. Grupy tworzą taki fundusz i dokonują okresowych odpisów. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Grupy, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Zobowiązania i należności warunkowe

Przez zobowiązania warunkowe rozumie się obowiązek wykonania świadczenia, którego powstanie jest uzależnione od zaistnienia określonych zdarzeń. Zobowiązania warunkowe, których prawdopodobieństwo nie jest wyższe niż 50%, nie są wykazywane w bilansie, jednakże ujawnia się informację o zobowiązaniu warunkowym, chyba, że prawdopodobieństwo wpływu środków uosabiających straty ekonomiczne jest znikome. W przypadku oceny prawdopodobieństwa na powyżej 50%, zobowiązanie zostaje ujęte w pasywach bilansu.

Należności warunkowe nie są wykazywane w bilansie, jednakże ujawnia się informację o należności warunkowej, jeżeli wpływ środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest prawdopodobny.

Rachunek przepływów pieniężnych

Rachunek przepływów pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią.

9. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

W procesie stosowania polityki rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa, który wpływa na wielkości wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w tym w dodatkowych notach objaśniających. Założenia tych szacunków opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu odnośnie bieżących i przyszłych działań i zdarzeń w poszczególnych obszarach.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmiana szacunków księgowych jest ujęta w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku lub w okresach bieżącym i przyszłych, jeżeli dokonana zmiana szacunku dotyczy zarówno okresu bieżącego, jak i okresów przyszłych.

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

9.1. Profesjonalny osąd

Zastosowanie stopy dyskonta w celu wyliczenia wartości bilansowej zobowiązań z tytułu określonych świadczeń Grupy

Rezerwy na świadczenia pracownicze (rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe, pośmiertne) zostały oszacowane na podstawie metod aktuarialnych przez niezależnego aktuarusza. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w notce 23. Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń Grupy są dyskontowane według stawki określonej przez odniesienie do warunków rynkowych obligacji skarbowych na koniec okresu sprawozdawczego.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Aktywa z tytułu podatku odroczonego są wyceniane przy zastosowaniu stawek podatkowych, które będą stosowane na moment przewidywanego zrealizowania składnika aktywów, przyjmując za podstawę przepisy podatkowe, które obowiązywały na dzień bilansowy. Grupa rozpoznaje

składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego, bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

9.2. Niepewność szacunków

Poniżej przedstawiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości oraz inne podstawy szacunku niepewności na dzień bilansowy, mające znaczący wpływ na ryzyko istotnych korekt wartości bilansowej aktywów i zobowiązań w następnym roku obrotowym.

Możliwość odzyskania aktywów niematerialnych wytwarzanych we własnym zakresie

W ciągu roku zarząd zweryfikował możliwość odzyskania aktywów niematerialnych wytworzonych w zakresie własnym w toku rozwoju działalności Grupy, uwzględnionych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2013 roku w kwocie 1,8 mln zł (na 31 grudnia 2012: 1,3 mln zł).

Zarząd jest przekonany, że wartość bilansowa składnika aktywów zostanie w pełni odzyskana, nawet w przypadku zmniejszenia zysków. Sytuacja jest ściśle monitorowana, a w przyszłości dokona się korekt, jeśli sytuacja na rynku da podstawy do stwierdzenia, że korekty takie są konieczne.

Okresy ekonomicznego użytkowania rzeczowych aktywów trwałych

Wysokość stawek oraz odpisów amortyzacyjnych jest ustalana na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznego użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub wartości niematerialnych oraz szacunków dotyczących wartości rezydualnej środków trwałych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków. W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania. W przypadku zmiany długości okresu użytkowania o +/- 50% w stosunku do stawek przyjętych przez Spółkę w roku 2013, dla składników majątkowych podlegających amortyzacji, z grupy urządzenia techniczne i maszyny, wpływ zmiany na wynik finansowy wyniósłby odpowiednio: zmniejszenie/zwiększenie kosztów amortyzacji o ok. 4,5 mln zł lub (w 2012 roku odpowiednio: zmniejszenie/zwiększenie kosztów amortyzacji o ok. 4 mln zł).

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, wycenia się, wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem.

Zarząd dokonuje osądu wybierając odpowiednią metodę wyceny instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnym rynku. Stosuje się metody wyceny stosowane powszechnie przez praktyków rynkowych. W przypadku finansowych instrumentów pochodnych, założenia opiera się o notowane stopy rynkowe skorygowane o określone cechy instrumentu. Pozostałe instrumenty finansowe wycenia się przy użyciu zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o założenia potwierdzone, na ile to możliwe, dającymi się zaobserwować cenami czy stopami rynkowymi. Szczegóły dotyczące zastosowanych założeń i wyników analizy wrażliwości tych założeń przedstawiono w nocie 31.

Odpisy aktualizujące wartość należności oraz zapasów

Na dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności, grupy należności oraz zapasów. Jeżeli wartość możliwa do odzyskania składnika aktywów jest niższa od jego wartości bilansowej, dana jednostka dokonuje odpisu aktualizującego do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych.

Subiektywna ocena

W przypadku, gdy dana transakcja nie jest uregulowana w żadnym standardzie bądź interpretacji, Zarząd, kierując się subiektywną oceną, określa i stosuje polityki rachunkowości, które zapewnią, iż Sprawozdanie Finansowe będzie zawierać właściwe i wiarygodne informacje oraz będzie:

- prawidłowo, jasno i rzetelnie przedstawiać sytuację majątkową i finansową Spółki, wyniki jej działalności i przepływy pieniężne,
- odzwierciedlać treść ekonomiczną transakcji,
- obiektywne,
- sporządzone zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny,
- kompletne we wszystkich istotnych aspektach.

Utrata rzeczowych wartości aktywów

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy, czy istnieją przesłanki utraty wartości aktywów niefinansowych. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek wypracowujący środki pieniężne i wymaga ustalenia stopy dyskontowej do zastosowania w celu obliczenia bieżącej wartości tych przepływów.

10. Zmiana szacunków

W okresie 12 miesięcy 2013 roku nie nastąpiły istotne zmiany w zakresie zagadnień, wobec których zastosowanie miał profesjonalny osąd kierownictwa.

W okresie 12 miesięcy 2013 roku nie nastąpiły istotne zmiany w zakresie pozycji, które obarczone są istotną niepewnością zmiany szacunków w okresie najbliższych 12 miesięcy.

11. Korekta błędów poprzednich okresów

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2013 roku, jak i w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2012 roku nie wystąpiły zdarzenia, które powodowałyby, że Spółka musiałaby ująć w sprawozdaniu finansowym korekty błędów podstawowego.

12. Przychody i koszty

12.1. Działalność zaniechana

W ciągu 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2013 roku, jak i w ciągu 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2012 roku w Grupie nie wystąpiła działalność zaniechana.

12.2. Przychody ze sprzedaży

Analiza przychodów ze sprzedaży Grupy za bieżący oraz poprzedni rok dla działalności kontynuowanej przedstawia się następująco:

Działalność kontynuowana	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Przychody ze sprzedaży wyrobów	440 145 995,13	377 796 929,22
Przychody ze sprzedaży towarów	8 136 046,87	8 917 984,03
RAZEM	448 282 042,00	386 714 913,25

Podział przychodów ze sprzedaży na sprzedaż krajową i eksportową przedstawiono w poniższej tabeli:

Działalność kontynuowana	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Sprzedaż krajowa	428 680 600,72	367 740 116,31
Sprzedaż eksportowa	19 601 441,28	18 974 796,94
RAZEM	448 282 042,00	386 714 913,25

Działalność Grupy na terenie Polski nie wykazuje istotnego regionalnego zróżnicowania. W związku z powyższym Grupa nie wykazuje danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych.

Również ze względu na fakt, że działalność Grupy Kapitałowej z punktu widzenia rodzaju sprzedawanych produktów i towarów jest jednolita, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie wykazuje się danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych ze względu na rodzaj sprzedawanych produktów lub towarów.

12.3. Informacje o wiodących klientach

W przychodach z tytułu sprzedaży wyrobów uwzględniono przychody ze sprzedaży w wysokości ok. 63,4 mln zł (w 2012 roku – brak sprzedaży do tego Klienta) z tytułu sprzedaży do największego klienta Grupy. Żaden inny pojedynczy klient nie odpowiadał więcej niż 10% przychodów ze sprzedaży zarówno w 2013 jak i w 2012 roku.

12.4. Przychody finansowe

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Przychody z tytułu instrumentów finansowych, w tym:		
Przychody odsetkowe	91 014,47	9 616,84
Otrzymane odsetki od należności z tytułu dostaw i usług	20 768,04	62 753,97
Różnice kursowe	0,00	0,00
Zysk ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
Inne	188 450,05	66 239,28
Razem przychody finansowe	300 232,56	138 610,09

Do przychodów finansowych klasyfikowane są przychody z tytułu otrzymanych dywidend, odsetki od działalności lokacyjnej i inwestycyjnej w różnego rodzaju formy instrumentów finansowych. Do działalności finansowej zaliczane są także zyski z tytułu różnic kursowych.

12.5. Koszty finansowe

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Koszty z tytułu instrumentów finansowych, w tym:	(5 520 842,28)	(6 848 161,54)
Koszty odsetkowe - kredyty bankowe	(3 350 411,92)	(5 352 005,54)
Koszty odsetkowe - zobowiązania z tytułu leasingu oraz faktoringu	(1 436 286,49)	(1 151 992,29)
Rozliczenie instrumentów zabezpieczających	0,00	0,00
Różnice kursowe	(243 077,38)	(344 163,71)
Prowizje od kredytów bankowych	(491 066,49)	0,00
Strata ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
Minus: kwoty ujęte w kosztach aktywów spełniających warunki kapitalizacji	0,00	0,00
Pozostałe koszty finansowe:	(197 006,88)	(439 219,09)
Koszty faktoringu	(181 681,42)	0,00
Odsetki od zobowiązań	(3 569,53)	0,00
Inne koszty finansowe	(11 755,93)	(439 219,09)
Razem koszty finansowe	(5 717 849,16)	(7 287 380,63)

Do kosztów finansowych klasyfikowane są koszty z tytułu wykorzystywania zewnętrznych źródeł finansowania, odsetki płatne z tytułu umów leasingu finansowego jakich Grupa jest stroną oraz inne koszty finansowe. Do działalności finansowej zaliczane są także straty z tytułu różnic kursowych.

12.6. Pozostałe przychody operacyjne

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Zysk ze zbycia aktywów:	175 495,61	59 955,23
Zysk ze sprzedaży majątku trwałego	175 495,61	59 955,23
Rozwiązane rezerwy:	0,00	0,00
Spory sądowe	0,00	0,00
Odwrocenie odpisów aktualizujących należności	395 278,56	0,00
Rozwiązanie rezerw	429 263,79	0,00
Dotacje	1 072 704,42	1 157 147,95
Pozostałe przychody operacyjne:	1 418 251,18	1 573 611,09
Przychody z tytułu najmu	985 697,50	789 113,01
Odszkodowania od ubezpieczycieli	0,00	34 450,26
Rozliczenie leasingu zwrotnego	192 715,68	225 202,68
Refundacja	0,00	8 731,70
Pozostałe	239 838,00	516 113,44
Razem pozostałe przychody operacyjne	3 490 993,56	2 790 714,27

Do pozostałych przychodów operacyjnych klasyfikowane są przychody i zyski niezwiązane w sposób bezpośredni z działalnością operacyjną Grupy. Do tej kategorii zaliczane są otrzymane dotacje, zyski z tytułu sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych, otrzymane odszkodowania związane ze zwrotem kosztów sądowych, nadpłaconych zobowiązań podatkowych, za wyjątkiem podatku dochodowego od osób prawnych oraz otrzymane odszkodowania z tytułu strat w majątku Grupy, który objęty był ubezpieczeniem.

Do pozostałych przychodów operacyjnych zaliczane są także odwrócenia odpisów aktualizujących wartość należności.

12.7. Pozostałe koszty operacyjne

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Straty ze zbycia aktywów:	0,00	0,00
Strata z likwidacji majątku trwałego	0,00	0,00
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności handlowych	0,00	0,00
Pozostałe koszty operacyjne:	(1 358 324,91)	(1 921 228,03)
Wypłacone odszkodowania	0,00	0,00
Naprawy powypadkowe	0,00	(4 509,66)
Darowizny	(276 823,56)	(393 296,25)
Kary, składki cechowe	(57.762,35)	(62 559,44)
Odpisane należności nieściągalne	(398 465,84)	(305 757,06)
Odsetki od zobowiązań	0,00	0,00
Vat od należności nieściągalnych	0,00	(17 018,29)
Rezerwy bilansowe	(195 553,94)	(598 094,70)
Pozostałe	(429.719,22)	(539 992,63)
Razem pozostałe koszty operacyjne	(1 358 324,91)	(1 921 228,03)

Do pozostałych kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i straty niezwiązane w sposób bezpośredni z działalnością operacyjną Grupy. Kategoria ta obejmuje straty na sprzedaży składników rzeczowego majątku trwałego, przekazane darowizny tak w formie rzeczowej jak i pieniężnej na rzecz innych jednostek, w tym jednostek pożytku publicznego oraz skutki wynikające z gwarancji i poręczeń udzielonych na rzecz innych podmiotów.

Do pozostałych kosztów operacyjnych zaliczane są także koszty odpisów aktualizujących wartość należności.

12.8. Koszty według rodzaju

Koszty według rodzaju	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych	(15 596 453,98)	(12 017 172,76)
Zużycie materiałów i energii	(305 445 089,53)	(262 856 771,76)
Usługi obce	(61 381 415,49)	(44 661 736,72)
Koszty świadczeń pracowniczych	(52 740 055,05)	(40 049 731,84)
Podatki i opłaty	(1 580 580,07)	(1 301 169,96)
Odpis aktualizujący zapasy	0,00	0,00
Pozostałe koszty	(2 487 249,68)	(1 676 290,71)
Razem koszty według rodzaju	(439 230 843,80)	(362 562 873,75)
Zmiana stanu zapasów i rozliczeń międzyokresowych	6 749 113,52	(1 941 591,62)
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby	6 990 419,65	6 473 959,61
Koszty sprzedaży	56 392 995,23	45 285 731,09
Koszty ogólnego zarządu	14 306 453,16	11 527 601,53
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(7 605 519,87)	(8 305 644,99)
Koszt własny sprzedaży	(362 397 382,110)	(309 522 818,13)

12.9. Koszty świadczeń pracowniczych

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Wynagrodzenia	(43 092 026,19)	(32 281 912,75)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(8 365 238,92)	(6 330 975,27)
Utworzenie/rozwiązanie rezerwy na niewykorzystane urlopy	(138 317,94)	(399 865,17)
Utworzenie/rozwiązanie rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne - programy określonych świadczeń	(40 631,00)	(291 631,00)
Utworzenie/rozwiązanie rezerwy na pozostałe świadczenia pracownicze	0,00	0,00
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(1 103 841,00)	(202 250,00)
Pozostałe świadczenia pracownicze	0,00	0,00
Koszty świadczeń pracowniczych	(52 740 055,05)	(39 506 634,19)
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	(38 924 598,54)	(27 319 780,13)
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży i ogólnego zarządu	(13 815 456,51)	(12 186 854,06)
Zmiana stanu produktów	0,00	0,00
Pozycje ujęte w koszcie wytworzenia świadczeń na potrzeby własne jednostki	0,00	0,00

13. Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej

13.1. Podatek dochodowy ujęty w zyskach/stratach okresu

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony 31 grudnia 2013 oraz za rok zakończony 31 grudnia 2012 przedstawiają się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Bieżący podatek dochodowy:	0,00	(817 824,00)
Bieżące obciążenie podatkowe	0,00	(817 824,00)
Korekty wykazane w bieżącym roku w odniesieniu do podatku z lat ubiegłych	0,00	0,00
Odroczony podatek dochodowy:	(2 584 787,76)	(2 477 501,23)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem różnic przejściowych	(2 584 787,76)	(2 477 501,23)
Podatek odroczony przeniesiony z kapitału własnego		0,00
Koszt/(dochód) podatkowy ogółem ujęty w roku bieżącym w działalności kontynuowanej	(2 584 787,76)	(3 295 325,23)

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie obowiązujących przepisów podatkowych. Zastosowanie tych przepisów różnicuje zysk (stratę) podatkową od księgowego zysku (straty) brutto w związku z wyłączeniem przychodów niepodlegających opodatkowaniu i kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym

W zakresie podatku dochodowego, Grupa podlega przepisom ogólnym w tym zakresie. Grupa nie stanowi podatkowej grupy kapitałowej, jak również nie prowadzi działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej, co różnicowałoby zasady określania obciążeń podatkowych w stosunku do przepisów ogólnych w tym zakresie. Rok podatkowy jak i bilansowy pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

13.2. Efektywna stawka podatku

Różnice pomiędzy nominalną a efektywną stawką podatkową przedstawiają się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	11 900 263,55	14 099 478,20
Zysk brutto przed opodatkowaniem	11 900 263,55	14 099 478,20
Podatek według ustawowej stawki podatkowej	(2 261 050,00)	(2 678 901,00)
Korekty wykazane w bieżącym roku w odniesieniu do podatku z lat ubiegłych	0,00	0,00
Korekta konsolidacyjna, różnica między wartością podatkową a bilansową znaku towarowego	0,00	0,00
Efekt podatkowy kosztów/przychodów trwale niepodatkowych	(323 737,76)	(616 424,23)
Koszt podatku dochodowego ujęty w rachunku zysków i strat	(2 584 787,76)	(3 295 325,23)
Efektywna stawka podatku	22%	23%

13.3. Podatek dochodowy odniesiony bezpośrednio w kapitał własny

Na dzień 31 grudnia 2013 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2012 roku nie wystąpił podatek bieżący oraz odroczony, który dotyczył pozycji, które zmniejszyły lub zwiększyły bezpośrednio kapitał własny.

13.4. Podatek dochodowy odniesiony w pozostałe całkowite dochody

Rok zakończony 31 grudnia 2013 roku	Wartość przed podatkiem	Podatek	Wartość po podatku
Dotyczący instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	(317 553,66)	60 335,20	(257 218,46)
Dotyczący zmianami założeń aktuarialnych w zakresie świadczeń pracowniczych	(16 605,00)	3 154,95	(13 450,05)
Razem	(334 158,66)	63 490,15	(270 668,51)

Rok zakończony 31 grudnia 2012 roku	Wartość przed podatkiem	Podatek	Wartość po podatku
Dotyczący instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0,00	0,00	0,00
Dotyczący zmianami założeń aktuarialnych w zakresie świadczeń pracowniczych	0,00	0,00	0,00
Razem	0,00	0,00	0,00

13.5. Bieżące aktywa i zobowiązania podatkowe

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Bieżące aktywa podatkowe	355 982,00	19 080,00
Należny zwrot podatku	355 982,00	19 080,00
Bieżące zobowiązania podatkowe	0,00	339 750,00
Podatek dochodowy do zapłaty	0,00	339 750,00

13.6. Saldo podatku odroczonego

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Odpisy aktualizujący należności netto	173 250,41	247 896,23
Rezerwy na urlopy	102 254,79	75 974,38
Rezerwa na odprawy emerytalne	66 284,73	55 409,89
Koszty marketingowe	387 767,87	1 112 460,64
Rezerwy operacyjne	55 201,40	170 899,98
Rezerwy Gazetki	17 130,71	58 986,36
Niezrealizowane różnice kursowe - wycena należności	1 036,10	1 510,06
Niezrealizowane różnice kursowe - wycena zobowiązań	0,00	723,92
Niezrealizowane różnice kursowe - rachunki walutowe	848,85	0,00
Niezrealizowane różnice kursowe - kasa walutowa	162,63	600,22
ST/ leasing zwrotny	155 953,32	192 569,30
Wynagrodzenia i ZUS	317 693,94	427 714,77
Strata podatkowa	1 193 943,64	755 143,45
Inne korekty konsolidacyjne	(2 543,46)	98 969,68
Rezerwa na odsetki bankowe	1 160,26	0,00
Rozbiórka Trzebnica	0,00	79 281,45
Korekta konsolidacyjna, różnica między wartością podatkową a bilansową znaku towarowego	3 732 875,85	4 649 867,79
Wycena forwardów	34 400,87	24 797,72
ZFŚS odpis	131 854,30	0,00
Przeteterminowane zobowiązania	82 694,95	0,00
Wycena instrumentów zabezpieczających	60 335,20	0,00
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego - RAZEM	6 512 306,34	7 952 805,84

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Od różnicy pomiędzy wartością podatkową a bilansową środków trwałych - leasingowe	1 221 608,89	865 393,44
Różnica wart.pod.a bil.środków trw.-różnica w stawkach amortyzacyjnych	4 974 903,82	4 745 526,14
Niezrealizowane różnice kursowe - wycena należności	0,00	314,58
Niezrealizowane różnice kursowe - wycena zobowiązań	27 471,44	14 870,68
Odsetki naliczone od należności	390,55	62,27
Spisane jednorazowo wyposażenie	647 243,71	395 541,83
Nieotrzymane premie od dostawców	210 172,31	0,00
Pozostałe	20 716,32	0,00
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego - RAZEM	7 102 507,05	6 021 708,93

13.7. Zmiana stanu aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego

Zmiana w stanie aktywa z tytułu podatku odroczonego	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia	7 952 805,84	8 667 467,73
Zwiększenia	63 490,15	1 059 105,59
w korespondencji z wynikiem finansowym		1 059 105,59
w korespondencji z kapitałami	63 490,15	0,00
Zmniejszenia	(1 503 989,64)	(1 773 767,48)
w korespondencji z wynikiem finansowym	(1 503 989,64)	(1 773 767,48)
w korespondencji z kapitałami		0,00
Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia	6 512 306,35	7 952 805,84

Zmiana w stanie rezerwy z tytułu podatku odroczonego	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia	6 021 708,93	4 258 869,59
Zwiększenia	1 080 798,12	1 801 667,92
w korespondencji z wynikiem finansowym	1 080 798,12	1 801 667,92
w korespondencji z kapitałami	0,00	0,00
Zmniejszenia	0,00	(38 828,58)
w korespondencji z wynikiem finansowym	0,00	(38 828,58)
w korespondencji z kapitałami	0,00	0,00
Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia	7 102 507,05	6 021 708,93

13.8. Nieujęte aktywa z tytułu podatku odroczonego

Grupa ujęła aktywa z tytułu podatku odroczonego od wszystkich różnic przejściowych zarówno na dzień 31 grudnia 2013 roku jak i na dzień 31 grudnia 2012 roku.

14. Rzeczowe aktywa trwałe

Rok zakończony 31 grudnia 2013 roku

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe razem	Środki trwałe w budowie	Rzeczowe aktywa trwałe razem
WARTOŚĆ BRUTTO								
Bilans otwarcia	2 544 071,32	65 987 779,10	117 563 964,92	4 412 451,13	5 139 707,01	195 647 973,48	16 495 400,42	212 143 373,90
Zwiększenia	738 000,00	870 415,51	34 507 435,22	1 151 003,23	5 166 228,77	42 433 082,73	33 254 902,09	75 687 984,82
aktualizacja wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0,00	155 058,04	4 602 479,98	0,00	199 277,87	4 956 815,89	0,00	4 956 815,89
zakup środków trwałych	0,00	715 357,47	5 505 477,04	494 116,63	779 784,48	7 494 735,62	0,00	7 494 735,62
nakłady na środki trwałe w budowie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 873 523,06	30 873 523,06
przemieszczenia w ramach grup środków trwałych	738 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	738 000,00	0,00	738 000,00
inne - leasing	0,00	0,00	24 399 478,20	656 886,60	4 187 166,42	29 243 531,22	2 381 379,03	31 624 910,25
Zmniejszenia	0,00	0,00	(687 372,78)	(119 307,72)	0,00	(806 680,50)	(4 956 815,89)	(5 763 496,39)
aktualizacja wyceny	0,00					0,00		0,00
sprzedaż	0,00		(687 372,78)	(119 307,72)	0,00	(806 680,50)		(806 680,50)
przekazanie na środki trwałe	0,00					0,00	(4 956 815,89)	(4 956 815,89)
przekazanie na aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,00					0,00		0,00
Bilans zamknięcia	3 282 071,32	66 858 194,61	151 384 027,36	5 444 146,64	10 305 935,78	237 274 375,71	44 793 486,62	282 067 862,33
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)								
Bilans otwarcia	0,00	(10 564 996,27)	(54 557 524,31)	(2 955 028,19)	(1 943 958,64)	(70 021 507,41)	7 256,30	(70 014 251,11)
Zwiększenia	0,00	(1 742 055,81)	(9 900 879,39)	(485 356,55)	(1 647 528,84)	(13 775 820,59)	0,00	(13 775 820,59)
amortyzacja za okres	0,00	(1 742 055,81)	(9 900 879,39)	(485 356,55)	(399 222,35)	(12 527 514,10)		(12 527 514,10)
odpisy aktualizujące	0,00					0,00		0,00
inne - amortyzacja zakładu Trzebnica	0,00				(1 248 306,49)	(1 248 306,49)		(1 248 306,49)
Zmniejszenia	0,00	32 238,99	496 943,11	71 959,21	0,00	601 141,31	(7 256,30)	593 885,01
sprzedaż	0,00	32 238,99	496 943,11	71 959,21	0,00	601 141,31		601 141,31
przekazanie na aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,00					0,00	(7 256,30)	(7 256,30)
Bilans zamknięcia	0,00	(12 274 813,09)	(63 961 460,59)	(3 368 425,53)	(3 591 487,48)	(83 196 186,69)	0,00	(83 196 186,69)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	2 544 071,32	55 422 782,83	63 006 440,61	1 457 422,94	3 195 748,37	125 626 466,07	16 502 656,72	142 129 122,79
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	3 282 071,32	54 583 381,52	87 422 566,77	2 075 721,11	6 714 448,30	154 078 189,02	44 793 486,62	198 871 675,64

Rok zakończony 31 grudnia 2012 roku

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe razem	Środki trwałe w budowie	Rzeczowe aktywa trwałe razem
WARTOŚĆ BRUTTO								
Bilans otwarcia	2 544 071,32	65 408 193,54	112 545 800,99	4 754 559,47	4 978 825,81	190 231 451,13	12 507 329,45	202 738 780,58
Zwiększenia	0,00	579 585,56	5 489 663,50	176 385,94	312 810,82	6 558 445,82	3 988 070,97	10 546 516,79
aktualizacja wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
zakup środków trwałych	0,00	579 585,56	2 389 664,35	123 678,62	187 126,40	3 280 054,93	0,00	3 280 054,93
nakłady na środki trwałe w budowie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 988 070,97	3 988 070,97
nieodpłatne otrzymanie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne - leasing	0,00	0,00	3 099 999,15	52 707,32	125 684,42	3 278 390,89	0,00	3 278 390,89
Zmniejszenia	0,00	0,00	(471 499,57)	(518 494,28)	(151 929,62)	(1 141 923,47)	0,00	(1 141 923,47)
aktualizacja wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
sprzedaż	0,00	0,00	(471 499,57)	(518 494,28)	(151 929,62)	(1 141 923,47)	0,00	(1 141 923,47)
przekazanie na środki trwałe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
przekazanie na aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	2 544 071,32	65 987 779,10	117 563 964,92	4 412 451,13	5 139 707,01	195 647 973,48	16 495 400,42	212 143 373,90
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)								
Bilans otwarcia	0,00	(8 799 769,93)	(46 631 707,49)	(3 030 286,36)	(1 665 184,01)	(60 126 947,79)	0,00	(60 126 947,79)
Zwiększenia	0,00	(1 765 226,34)	(8 115 071,53)	(397 606,27)	(305 019,83)	(10 582 923,97)	0,00	(10 582 923,97)
amortyzacja za okres	0,00	(1 765 226,34)	(8 115 071,53)	(397 606,27)	(305 019,83)	(10 582 923,97)	0,00	(10 582 923,97)
odpisy aktualizujące	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne - amortyzacja zakładu Trzebnica	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zmniejszenia	0,00	0,00	189 254,71	472 864,44	26 245,20	688 364,35	7 256,30	695 620,65
sprzedaż	0,00	0,00	189 254,71	472 864,44	26 245,20	688 364,35	0,00	688 364,35
przekazanie na aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7 256,30	7 256,30
Bilans zamknięcia	0,00	(10 564 996,27)	(54 557 524,31)	(2 955 028,19)	(1 943 958,64)	(70 021 507,41)	7 256,30	(70 014 251,11)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	2 544 071,32	56 608 423,61	65 914 093,50	1 724 273,11	3 313 641,80	130 104 503,34	12 507 329,45	142 611 832,79
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	2 544 071,32	55 422 782,83	63 006 440,61	1 457 422,94	3 195 748,37	125 626 466,07	16 502 656,72	142 129 122,79

Kwota amortyzacji 12.583 tys. zł (10.417 tys. zł w 2012 roku) została uwzględniona w koszcie własnym, a pozostała część w kosztach sprzedaży oraz ogólnego zarządu.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku, jak i w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2012 roku Grupa nie skapitalizowała żadnych kosztów finansowych w wartości początkowej rzeczowych aktywów trwałych.

Wykazywane w bilansie środki trwałe w budowie na dzień 31 grudnia 2013 roku w łącznej kwocie 44,8 mln zł (na dzień 31 grudnia 2012 roku w łącznej kwocie 16,5 mln zł) dotyczą przede wszystkim rozbudowy zakładu produkcyjnego.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku, jak i w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2012 roku Grupa nie dokonywała odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe.

14.1. Aktywa oddane w zastaw jako zabezpieczenia

Następujące aktywa (podano wartość bilansową), należące do Grupy, stanowią zabezpieczenie spłaty kredytów:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Nieruchomości	56 321 229,04	57 564 285,41
Urządzenia techniczne i maszyny	35 437 264,95	38 739 318,35
Środki trwałe w budowie	0,00	0,00
Należności z tytułu dostaw i usług	60 000 000,00	60 000 000,00
RAZEM wartość aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	151 758 493,99	156 303 603,76

Ponadto zobowiązania Grupy wynikające z leasingu finansowego (patrz Nota 21) zostały zabezpieczone tytułem własności leasingodawcy do aktywów wynajmowanych w ramach leasingu maszyny i urządzenia produkcyjne) o wartości bilansowej 29,6 mln zł (w 2012 11,7 mln zł).

Grupa nie posiada żadnych zobowiązań umownych, których przedmiotem jest nabycie rzeczowych aktywów trwałych, a które nie byłyby ujęte w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

15. Aktywa trwałe zaklasyfikowane, jako przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa posiadała do sprzedaży nieruchomości położone w Trzebnicy, w miejscu lokalizacji starego zakładu produkcyjnego.

Dnia 5 września 2013 roku podpisano warunkową umowę sprzedaży wyżej opisanej nieruchomości położonej w Trzebnicy. Warunek dotyczył prawa pierwokupu użytkownika wieczystego nieruchomości przysługującego Gminie Trzebnica na podstawie Ustawy o gospodarce nieruchomościami. W związku z nie wykonaniem przez Gminę Trzebnica prawa pierwokupu, dnia 22 października 2013 roku podpisana została umowa przeniesienia własności nieruchomości położonej w Trzebnicy.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa nie posiada innych aktywów które spełniałyby definicję aktywów przeznaczonych do sprzedaży.

16. Wartości niematerialne i prawne

Rok zakończony 31 grudnia 2013 roku

	Prawo wieczystego użytkowania gruntu	Koncesje i patenty	Wytworzone we własnym zakresie	Inne	Razem wartości niematerialne i prawne
WARTOŚĆ BRUTTO					
Bilans otwarcia	343 000,00	5 216 372,60	1 720 002,02	1 973 256,00	9 252 630,62
Zwiększenia	0,00	991 502,14	1 174 687,65	0,00	2 166 189,79
nabycie	0,00	991 502,14	0,00	0,00	991 502,14
wytworzenie	0,00	0,00	1 174 687,65	0,00	1 174 687,65
Zmniejszenia	(238 000,00)	(12 800,00)	0,00	0,00	(250 800,00)
sprzedaż	(238 000,00)	0,00	0,00	0,00	(238 000,00)
inne	0,00	(12 800,00)	0,00	0,00	(12 800,00)
Bilans zamknięcia	105 000,00	6 195 074,74	2 894 689,67	1 973 256,00	11 168 020,41
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)					
Bilans otwarcia	0,00	(2 378 158,91)	(433 830,92)	(1 624 381,00)	(4 436 370,83)
Zwiększenia	0,00	(963 417,84)	(691 991,98)	(165 223,57)	(1 820 633,39)
amortyzacja za okres	0,00	(963 417,84)	(691 991,98)	(165 223,57)	(1 820 633,39)
inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zmniejszenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
sprzedaż	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	0,00	(3 341 576,75)	(1 125 822,90)	(1 789 604,57)	(6 257 004,22)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	343 000,00	2 838 213,69	1 286 171,10	348 875,00	4 816 259,79
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	105 000,00	2 853 497,99	1 768 866,77	183 651,43	4 911 016,19

Rok zakończony 31 grudnia 2012 roku

	Prawo wieczystego użytkowania gruntu	Koncesje i patenty	Wytworzone we własnym zakresie	Inne	Razem wartości niematerialne i prawne
WARTOŚĆ BRUTTO					
Bilans otwarcia	343 000,00	4 897 706,37	641 306,09	1 973 256,00	7 855 268,46
Zwiększenia	0,00	1 571 871,44	1 078 695,93	0,00	2 650 567,37
nabycie	0,00	1 571 871,44	0,00	0,00	1 571 871,44
wytworzenie	0,00	0,00	1 078 695,93	0,00	1 078 695,93
Zmniejszenia	0,00	(1 253 205,21)	0,00	0,00	(1 253 205,21)
sprzedaż	0,00	(92 600,00)	0,00	0,00	(92 600,00)
inne	0,00	(1 160 605,21)	0,00	0,00	(1 160 605,21)
Bilans zamknięcia	343 000,00	5 216 372,60	1 720 002,02	1 973 256,00	9 252 630,62
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)					
Bilans otwarcia	0,00	(1 324 711,32)	(64 191,36)	(1 624 381,00)	(3 013 283,68)
Zwiększenia	0,00	(1 076 597,59)	(369 639,56)	0,00	(1 446 237,15)
amortyzacja za okres	0,00	(1 076 597,59)	(369 639,56)	0,00	(1 446 237,15)
inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zmniejszenia	0,00	23 150,00	0,00	0,00	23 150,00
sprzedaż	0,00	23 150,00	0,00	0,00	23 150,00
inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	0,00	(2 378 158,91)	(433 830,92)	(1 624 381,00)	(4 436 370,83)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	343 000,00	3 572 995,05	577 114,73	348 875,00	4 841 984,78
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	343 000,00	2 838 213,69	1 286 171,10	348 875,00	4 816 259,79

Grupa nie posiada zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości wartości niematerialnych i prawnych.

Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych jest wykazywana odpowiednio w kosztach wytworzenia, sprzedaży oraz kosztach zarządu.

16.1. Istotne aktywa niematerialne

Wartości niematerialne i prawne wytworzone we własnym zakresie stanowią dla Grupy prace rozwojowe – opracowane we własnym zakresie receptury wyrobów. Wartości niematerialne i prawne wytworzone we własnym zakresie amortyzowane są przez okres 3 lat.

17. Zapasy

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
<i>Koszt historyczny</i>		
Materiały	19 986 108,33	14 429 929,11
Produkty gotowe	14 636 549,44	7 887 435,92
Towary	422 679,84	337 210,72
Razem	35 045 337,61	22 654 575,75
<i>Odpisy aktualizujące wartość</i>		
Materiały	0,00	0,00
Produkty gotowe	0,00	0,00
Towary	0,00	0,00
Razem	0,00	0,00
<i>Wartość możliwa do odzyskania</i>		
Materiały	19 986 108,33	14 429 929,11
Produkty gotowe	14 636 549,44	7 887 435,92
Towary	422 679,84	337 210,72
Razem	35 045 337,61	22 654 575,75
<i>Zmiana stanu odpisów aktualizujących zapasy</i>		
Bilans otwarcia	0,00	0,00
Utworzenie odpisów aktualizujących	0,00	0,00
Wykorzystanie odpisów aktualizujących	0,00	0,00
Rozwiązanie odpisów aktualizujących	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	0,00	0,00

Zapasy wyrobów gotowych, towarów, nie stanowią zabezpieczenia kredytów krótko i długoterminowych.

Koszty zapasów ujęte w kosztach bieżącego okresu wyniosły 362,4 mln zł.

Grupa nie posiada zapasów, spodziewanych do realizacji później niż 12 miesięcy od dnia bilansowego.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku, jak i w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2012 roku, Grupa nie dokonywała odpisów aktualizujących wartość zapasów, ze względu na brak przesłanek do dokonania takich odpisów.

18. Należności z tytułu dostaw i usług

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w nocie 29. Odpisy aktualizujące i wiekowanie należności przedstawiono w nocie 29.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane. Średni termin spłaty należności z tytułu sprzedaży wyrobów oraz towarów wynosi 30 dni.

Grupa utworzyła odpis aktualizujący w pełni pokrywający należności przeterminowane powyżej 360 dni, ponieważ z doświadczeń historycznych wynika, iż takie należności są w zasadzie nieściągalne. Na należności nieuregulowane od 180 do 365 dni tworzy się odpis aktualizujący w oparciu o szacunkowe kwoty nieściągalnych należności z tytułu sprzedaży wyrobów oraz towarów, na podstawie doświadczenia z przeszłości oraz analizy sytuacji finansowej poszczególnych kontrahentów.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności właściwy dla należności handlowych Grupy.

Nie istnieją należności przeterminowane nieobjęte odpisami, które byłyby uznane za nieściągalne.

Maksymalną ekspozycję Spółki na ryzyko kredytowe odzwierciedla wartość bilansowa należności z tytułu dostaw i usług.

W ocenie Spółki w odniesieniu do należności handlowych nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z uwagi na zróżnicowaną bazę odbiorców. Wykazane salda należności obejmują 8,1 mln zł. (brak obrotów w 2012 roku) należności od Spółki A, największego odbiorcy Grupy (patrz Nota 12). Nie ma innych klientów, których należności przekroczyłyby 10% ogólnej wartości należności z tytułu dostaw i usług.

Należności z tytułu dostaw i usług od wybranych klientów krajowych stanowią zabezpieczenie kredytów krótko i długoterminowych zaciągniętych w Banku PKO BP S.A. oraz w Bank Zachodni WBK S.A. i objęte są cesją wierzytelności na rzecz tych banków. Dodatkowo cesja wierzytelności została ustanowiona w ramach zabezpieczenia umowy faktoringu dostawców zawartej z BZ WBK Faktor Sp. z o.o.

19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, najczęściej od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazywane w rachunku przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Środki pieniężne w banku i w kasie	22 954 700,57	969 432,19
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy	0,00	0,00
Środki pieniężne zabezpieczające otrzymaną gwarancję bankową	360 000,00	0,00
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazywane w bilansie	23 314 700,57	969 432,19
Różnice kursowe	3 970,43	305,04
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazywane w rachunku przepływów pieniężnych	23 318 671,00	969 737,23

Nadwyżki środków pieniężnych Grupy inwestowane są w krótkoterminowe płynne instrumenty finansowe – głównie depozyty bankowe. Okresy inwestycji zależą od bieżącego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne. Lokaty krótkoterminowe zakładane są na okresy od jednego dnia do 3 miesięcy. Instrumenty te przynoszą oprocentowanie, którego wysokość zależy od bieżących stóp rynku pieniężnego oraz długości inwestycji.

W saldzie środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych na dzień 31 grudnia 2013 i 2012 roku zawarte są środki pieniężne denominowane w walutach obcych w kwocie 541 tys. złotych.

Maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego odzwierciedla wartość bilansowa środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych. Grupa lokuje środki pieniężne i ich ekwiwalenty na rachunkach prowadzonych przez wiodące instytucje finansowe

20. Pozostałe aktywa

20.1. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Udziały w spółkach	80 000,00	80 000,00
RAZEM	80 000,00	80 000,00

W 2011 roku Grupa objęła udziały w Sufler Sp. z o.o. Posiadane udziały w tej spółce stanowią 20% kapitału podstawowego. W 2012 roku w związku z trwałą utratą wartości Grupa dokonała odpisu w ciężar kosztów na 100% wartości tych udziałów.

Zarówno na dzień 31 grudnia 2013 roku, jak i na koniec poprzedniego okresu Udziały i akcje obejmowały udziały w spółce Dolnośląskie Centrum Hurtu Rolno Spożywczego Sp. z o.o. Procent posiadanych udziałów w kapitale podstawowym wynosi 0,06%.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku jak i na 31 grudnia 2012 roku nie wystąpiła utrata wartości posiadanych udziałów z wyjątkiem udziałów w spółce Sufler Sp. z o.o. Udziały są nienotowane i wykazywane w bilansie według kosztu historycznego.

20.2. Pozostałe krótkoterminowe aktywa niefinansowe

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Należności z tytułu naliczonego VAT	9 950 504,66	0,00
Materiały w drodze oraz przedpłaty na wykonanie usług	529 656,73	0,00
Opłacone z góry ubezpieczenia majątkowe	294 602,99	238 845,04
Zaliczki z tytułu leasingu	0,00	1 031 110,08
Opłacone z góry prenumeraty i czynsze	138 378,31	0,00
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami ZFŚS	0,00	0,00
Pozostałe należności	3 082 341,25	0,00
Pozostałe koszty rozliczane w czasie	369 061,48	1 347 310,57
RAZEM	14 364 545,42	2 617 265,69

20.3. Pożyczki i należności własne

Na dzień 31 grudnia 2013 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2012 roku pożyczki i należności własne nie wystąpiły.

21. Leasing

21.1. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca

Grupa użytkuje na podstawie umów leasingu operacyjnego środki transportu - samochody. Roczne koszty poniesione w związku z umowami leasingu operacyjnego wyniosły odpowiednio: w roku 2013 1.679 tys. zł., w roku 2012 512 tys. złotych.

Zgodnie z zawartymi umowami przedmiot leasingu przez cały okres trwania umowy pozostaje w użytkowaniu Spółki. W zamian za uzyskane prawa do używania przedmiotu leasingu Spółka obowiązana jest do wniesienia opłat leasingowych w wysokościach i terminach określonych w umowach leasingu. Okres trwania umów leasingowych zawartych przez Spółkę wynosi 36 miesięcy. Umowy leasingu są zabezpieczone weksłami in blanco.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
w okresie 1 roku	1 415 663,82	1 420 383,40
w okresie od 1 do 5 lat	1 648 074,65	1 091 781,79
Powyżej 5 lat	0,00	0,00
RAZEM	3 063 738,47	2 512 165,19

21.2. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego- Grupa jako leasingobiorca

Umowy leasingu finansowego w większości dotyczą urządzeń i maszyn produkcyjnych i zawierane są na okres 5 lat. Na zakończenie umowy Grupa ma możliwość wykupienia urządzeń po wartości nominalnej. Zobowiązania Grupy w ramach leasingu finansowego są zabezpieczone weksłami in blanco.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu umów leasingu finansowego oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
<i>Opłaty minimalne:</i>		
W okresie 1 roku	12 167 456,65	4 525 068,15
W okresie od 1 do 5 lat	19 793 234,42	10 537 574,12
Powyżej 5 lat	162 975,46	316 389,82
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	32 123 666,53	15 379 032,09
<i>Wartość bieżąca opłat:</i>		
W okresie 1 roku	7 057 014,07	3 390 359,64
W okresie od 1 do 5 lat	22 441 431,69	8 014 741,30
Powyżej 5 lat	156 813,71	294 643,09
Wartość bieżąca opłat ogółem	29 655 259,47	11 699 744,03
Koszty finansowe	2 468 407,06	3 679 288,06

W okresie od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2013 roku oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 roku istotne warunkowe opłaty leasingowe ujęte jako koszt danego okresu sprawozdawczego nie wystąpiły.

W okresach objętych niniejszym sprawozdaniem finansowym nie wystąpiły przypadki niewywiązywania się z płatności lub naruszenia warunków umów dotyczących leasingu finansowego.

Oprocentowanie wszystkich zobowiązań z tytułu leasingu finansowego jest zmienne. Dla istotnych umów leasingu finansowego Grupa zawiera umowy zabezpieczające przed istotnymi wahaniami stóp procentowych poprzez zawarcie umów zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne (umowy IRS) – opisano w notce 30.

22. Pozostałe zobowiązania

22.1. Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych, w tym:	726 528,79	0,00
Podatek VAT	726 528,79	0,00
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	6 896 461,63	4 787 531,81
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	3 086 398,45	2 154 268,50
Podatek dochodowy od osób fizycznych	678 548,00	474 239,00
PFRON	41 612,00	2 288,00
Rozrachunki z pracownikami z tytułu wynagrodzeń	2 551 720,07	1 756 871,14
Rozliczenia z tytułu niewykorzystanych urlopów	538 183,11	399 865,17
Pozostałe zobowiązania niefinansowe, w tym:	6 966 997,40	3 345 667,78
Zobowiązania z tytułu środków trwałych	6 138 731,12	3 111 858,43
Rozrachunki pracownicze do przekazania innym podmiotom	157 155,88	129 519,02
Rozliczenie bonów towarowych	27 590,00	15 020,00
Nadwyżka zobowiązań nad aktywami ZFŚS	628 950,67	0,00
Pozostałe	14 569,73	89 270,33
RAZEM	14 589 987,82	8 133 199,59

Spółka ujmuje rezerwy na świadczenia pracownicze w postaci rezerwy na roczne urlopy. Rezerwa ta obejmuje narosłe prawa do urlopów.

22.2. Rozliczenia międzyokresowe przychodów

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Rozliczenia międzyokresowe przychodów		
Dotacje otrzymane	14.776.518,10	15.800.442,04
Programy lojalnościowe	0,00	0,00
Leasing zwrotny	820.806,94	1.013.522,62
Razem, w tym:	15.597.325,04	16.813.964,66
długoterminowe	14.417.201,89	15.632.072,06
krótkoterminowe	1.180.123,15	1.181.892,60

W 2004 roku Grupa otrzymała 3.717 tys. złotych bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z funduszy Unii Europejskiej i z funduszy krajowych – Program SAPARD w ramach osi: „Poprawa efektywności sektora rolno – spożywczego”, działanie: „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych”. Środki finansowe zostały przeznaczone na zakup maszyn i urządzeń oraz specjalistycznych środków transportu.

W 2007 roku Grupa otrzymała 20.000 tys. złotych bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”. Środki finansowe zostały przeznaczone na budowę i wyposażenie zakładu przetwórstwa mięsnego celem przeniesienia produkcji z dotychczasowego zakładu produkcyjnego do nowego obiektu, przy jednoczesnej poprawie warunków sanitarnohigienicznych i weterynaryjnych produkcji.

W 2010 roku Grupa otrzymała 681 tys. złotych bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach programu „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego”. Środki finansowe zostały przeznaczone na zakup maszyn i urządzeń produkcyjnych.

W 2012 roku Grupa otrzymała 652 tys. złotych bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich”. Środki finansowe zostały przeznaczone na zakup maszyn i urządzeń produkcyjnych.

23. Świadczenia na rzecz pracowników

23.1. Program określonych świadczeń

Na podstawie wyceny dokonanej metodami aktuarialnymi Grupa ujmuje rezerwy na przyszłe świadczenia pracownicze, takie jak: odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne. Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emeryturę kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks pracy.

Wycenę aktuarialną wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń przeprowadziła firma "Halley Aktuariusze", pod przewodnictwem Aktuariusza Pawła Kawy, nr licencji zawodowej 189/09. Wyceny dokonano według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku. Wartość bieżąca zobowiązań z tytułu określonych świadczeń i związanych z nimi kosztów bieżącego i przeszłego zatrudnienia wyceniono metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Grupa ustala rezerwy na przyszłe świadczenia pracownicze w wysokości oszacowanej metodami aktuarialnymi, z uwzględnieniem stopy dyskonta, definiowanej na podstawie rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych. Podziału rezerw na długo- i krótkoterminowe Grupa dokonuje na podstawie szacunków dotyczących rozkładu wypłat w czasie przygotowanego przy pomocy technik aktuarialnych. Główne założenia przyjęte przez aktuarusza na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	Wycena na dzień 31.12.2013	Wycena na dzień 31.12.2012
Stopy dyskonta	5,52%	4,00%
Oczekiwane tempo wzrostu wynagrodzeń	1,60%	3,50%
Założona stopa rotacji	12%	11%
Prawdopodobieństwo przejścia na rentę	0,25%	0,25%

Kwoty ujmowane w całkowitych dochodach w odniesieniu do omawianych programów określonych świadczeń wyniosły:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012*
Koszty świadczeń:		
Koszty bieżącego zatrudnienia	52.395	49.806
Koszty przeszłego zatrudnienia i (zysk) /strata z rozliczenia	0	(38.737)
Koszty odsetkowy netto	12.183	15.539
Składniki kosztów programu określonych świadczeń ujęte w wyniku finansowym	64.578	26.608
Przeszacowanie zobowiązania netto z tytułu określonych świadczeń:		
Zwrot z aktywów programu (bez kwot ujętych w kosztach odsetkowych netto)	0	0
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń demograficznych	5.395	(35.168)
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń finansowych	(71.592)	39.367
Aktuarialne zyski i straty wynikające z korekt doświadczalnych	82.802	(23.039)
Korekty o ograniczenia nałożone na aktywa programu określonych świadczeń	0	0
Składniki kosztów programu świadczeń ujęte w pozostałych całkowitych dochodach	16.605	(18.840)
Razem	81.183	7.768

* ze względu na nieistotność kwoty wynikającej ze zmian założeń aktuarialnych w roku 2012 nie przekształcano danych porównywalnych za rok 2012.

Koszt bieżącego zatrudnienia i koszty odsetkowe netto za dany rok uwzględniono w kosztach świadczeń pracowniczych w wyniku finansowym.

Przeszacowanie zobowiązania netto z tytułu określonych świadczeń ujęto w pozostałych całkowitych dochodach.

Kwota ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, wynikająca ze zobowiązania Grupy dotyczącego programu określonych świadczeń:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Wartość bieżąca zobowiązania z tytułu finansowanych określonych świadczeń	348.867	291.631
Wartość godziwa aktywów programu	0	0
Status finansowania	348.867	291.631
Ograniczenia dotyczące ujętych aktywów	0	0
Zobowiązanie netto wynikające z programu określonych świadczeń	348.867	291.631

Zmiany wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń w bieżącym roku:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń, BO	291.631	311.435
Koszt bieżących świadczeń	52.395	49.806
Koszt odsetkowy	12.183	15.539
(Zyski) /straty z przeszacowania:		
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń demograficznych	5.395	(35.168)
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń finansowych	(71.592)	39.367
Aktuarialne zyski i straty wynikające z korekt doświadczalnych	82.802	(23.039)
Koszt przeszłego zatrudnienia, w tym (straty) /zyski z tytułu ograniczeń	0	(38.737)
Zobowiązania wygasłe na dzień rozliczone	0	0-
Różnice kursowe z programów zagranicznych	0	0
Świadczenia wypłacone	(23.947)	(27.572)
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń, BZ	348.867	291.631

Znaczące założenia aktuarialne przyjęte przy obliczaniu zobowiązania z tytułu określonych świadczeń obejmują stopę dyskonta, prognozowany wzrost wynagrodzeń i śmiertelność. Niżej przedstawione analizy wrażliwości opracowano na podstawie prawdopodobnych zmian odpowiednich założeń występujących na koniec okresu sprawozdawczego, przy pozostałych założeniach niezmiennych.

Przy stopie dyskonta o 100 punktów bazowych wyższej (niższej) zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń zmniejszy się o 26.605 zł (wzrośnie o 30.937 zł).

Przy wzroście (spadku) wynagrodzeń o 1% zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń wzrośnie o 31.469 zł (zmniejszy się o 27.526 zł).

Przy wzroście (spadku) oczekiwanego prawdopodobieństwa inwalidztwa, zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń zwiększy się o 7.430 zł (spadnie o 7.461 zł).

Powyższa analiza wrażliwości nie musi być reprezentatywnym przedstawieniem faktycznych zmian wysokości zobowiązania z tytułu określonych świadczeń. Jest mało prawdopodobne, by zmiany poszczególnych założeń występowały w izolacji od innych, ponieważ niektóre założenia mogą być skorelowane.

Ponadto przy prezentacji powyższej analizy wrażliwości wartość bieżąca zobowiązania z tytułu określonych świadczeń została obliczona metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych na koniec okresu sprawozdawczego, czyli taką samą, jaką zastosowano przy obliczeniu zobowiązania z tytułu określonych świadczeń ujętego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Metody ani założenia wykorzystywane do przygotowania analizy wrażliwości nie zmieniły się w porównaniu do lat ubiegłych.

Poniżej przedstawiono durację aktuarialną tj. średni ważony okres obowiązywania zobowiązania z tytułu danego świadczenia pracowniczego:

Nazwa świadczenia	Duracja aktuarialna	
	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
odprawa emerytalna	13,22	15,68
odprawa rentowa	7,01	7,85
odprawa pośmiertna	13,38	14,54

Poniższa tabela zawiera profil przewidywanych kwot przepływów pieniężnych w najbliższych latach, w podziale na odpowiednie świadczenia. Wartości te uwzględniają nominalne kwoty wypłat oraz prawdopodobieństwa ich wystąpienia.

Rok zakończony 31 grudnia 2013 roku

Nazwa świadczenia	1 rok	2 rok	3 rok	4 rok	5 rok	6 rok(i dalej)
odprawa emerytalna	23 995,00	14 236,00	27 275,00	53 675,00	24 768,00	923 228,00
odprawa rentowa	10 077,00	8 865,00	7 873,00	6 909,00	6 143,00	52 444,00
odprawa pośmiertna	10 433,00	12 172,00	13 218,00	13 372,00	13 734,00	461 814,00
Razem	44 505,00	12 173,00	48 366,00	73 956,00	44 645,00	1 437 486,00

Rok zakończony 31 grudnia 2012 roku

Nazwa świadczenia	1 rok	2 rok	3 rok	4 rok	5 rok	6 rok(i dalej)
odprawa emerytalna	11 253,00	2 711,00	7 569,00	22 140,00	32 638,00	893 176,00
odprawa rentowa	6 725,00	6 098,00	5 523,00	4 968,00	4 480,00	44 840,00
odprawa pośmiertna	7 085,00	8 713,00	10 002,00	11 179,00	11 956,00	469 256,00
Razem	25 063,00	12 173,00	23 094,00	38 287,00	49 074,00	1 407 272,00

24. Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały

24.1. Kapitał podstawowy

	Ilość akcji	Udział w kapitale podstawowym	Ilość głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZA
EJT Investment S.a.r.l	4.346.936,00	38,3%	7.346.936,00	51,2%
ING PTE	1.000.000,00	8,8%	1.000.000,00	7,0%
AVIVA OFE	980.000,00	8,6%	980.000,00	6,8%
Elżbieta Tarczyńska	500.000,00	4,4%	500.000,00	3,5%
Jacek Tarczyński	500.000,00	4,4%	500.000,00	3,5%
Pozostali	4.020.000,00	35,4%	4.020.000,00	28,0%
Razem	11.346.936,00	100%	14.346.936,00	100%

Na dzień 31 grudnia 2013 roku kapitał akcyjny (podstawowy) podmiotu dominującego (Grupy) wynosi 11.346.936,00. zł i jest podzielony na 11.346.936 akcji o wartości nominalnej 1 złoty każda.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku kapitał akcyjny (podstawowy) podmiotu dominującego (Grupy) wynosił 6.346.936,00. zł i był podzielony na 6.346.936,00 akcji o wartości nominalnej 1 złoty każda.

Wszystkie akcje zostały w pełni opłacone.

Dane o wartości poszczególnych emisji przedstawiono w tabeli poniżej.

Seria akcji	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012	Sposób pokrycia
Seria A	3.000.000,00	3.000.000,00	aport
Seria B	1.346.936,00	1.346.936,00	aport
Seria C	2.000.000,00	2.000.000,00	wkład pieniężny
Seria F	5.000.000,00	0,00	wkład pieniężny
Razem	11.346.936,00	6.346.936,00	
Wartość nominalna akcji	11.346.936,00	6.346.936,00	

W dniu 5 czerwca 2013 roku Spółka zakończyła publiczną subskrypcję 5.000.000 (pięć milionów) akcji zwykłych na okaziciela serii F o wartości nominalnej 1 zł i wartości emisyjnej 9 zł. W wyniku subskrypcji Spółka pozyskała 45.000.000 zł. Koszty emisji wyniosły 2.475.222,32 zł. Dnia 8 lipca 2013 roku na konto bankowe jednostki dominującej wpłynęły środki z emisji akcji serii F.

Dnia 13 czerwca 2013 roku prawa do akcji serii F oraz 1.346.936 akcji serii B i 2.000.000 akcji serii C zostało dopuszczonych do publicznego obrotu. Z dniem 8 lipca 2013 roku 1.346.936 akcji serii B, 2.000.000 akcji serii C oraz 5.000.000 akcji serii F zostało wprowadzonych do obrotu giełdowego na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie.

Akcje notowane są w systemie notowań ciągłych pod nazwą skróconą TARCZYŃSKI i oznaczeniu TAR.

24.1.1 Prawa akcjonariuszy

Akcje serii A uprzywilejowane są, co do głosu w ten sposób, że na jedną akcję przypadają dwa głosy. Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane, co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

24.2. Nadwyżka z emisji akcji

W dniu 5 czerwca 2013 roku Spółka dokonała publicznej emisji 5.000.000 (pięć milionów) akcji zwykłych na okaziciela serii F o wartości nominalnej 1 zł i wartości emisyjnej 9 zł. W wyniku emisji Spółka pozyskała 45.000.000 zł. Koszty emisji wyniosły 2.475.222,32 zł. Nadwyżka ponad wartość nominalną emisji (40.000.000 zł), skorygowana o koszty emisji zwiększyła kapitał z tytułu nadwyżki z emisji akcji.

24.3. Kapitał rezerwowy

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Kapitał rezerwowo o charakterze ogólnym	55.845.983,12	43.280.334,96
Kapitał rezerwowo tworzony zgodnie z KSH (8%)	907.754,88	556.112,48
Z emisji akcji powyżej wartości nominalnej	37.524.777,68	0,00
Rachunkowość zabezpieczeń	(257.218,47)	0,00
Zmiany założeń aktuarialnych	(13.450,05)	0,00
Razem	94.007.847,16	43.836.447,44

24.3.1 Kapitał rezerwy o charakterze ogólnym

Kapitał rezerwy o charakterze ogólnym tworzony jest przez jednostkę dominującą z wypracowanych zysków.

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Bilans otwarcia	43.280.334,96	56.517.393,81
Zmiany:		
Wyplata dywidendy	(1.269.387,20)	(4.506.324,56)
Przekazanie wypracowanego zysku	14.186.677,76	4.573.356,31
umorzenie	0,00	(12.099.684,90)
pokrycie straty	0,00	(4.405,70)
zmiana prezentacji	0,00	(1.200.000,00)
przekazanie na kapitału tworzony zgodnie z KSH	(351.642,40)	0,00
Bilans zamknięcia	55.845.983,12	43.280.334,96

Zmiany dotyczące kapitału rezerwowego o charakterze ogólnym związane były z:

- przeznaczeniem zysku za rok obrotowy 2012 w kwocie 14.186.677,76 zł na kapitał rezerwy,
- przeznaczeniem kwoty 1.269.387,20 zł na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy.

24.3.2 Kapitał rezerwy na zabezpieczenia

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Bilans otwarcia	0,00	0,00
Ujęty zysk/(strata) na instrumentach zabezpieczających przepływy pieniężne - swapy stóp procentowych	(317.553,67)	0,00
Podatek dochodowy dotyczący ujętych zysków i strat	60.335,20	0,00
Przeniesienia do rachunku zysków i strat:		
Swapy stóp procentowych	0,00	0,00
Podatek dochodowy dotyczący przeniesień do rachunku zysków i strat	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	(257.218,47)	0,00

Kapitał z aktualizacji wyceny zmniejszył się w okresie 12 miesięcy 2013 roku o 257.218,47 zł w związku z odniesieniem wyceny instrumentów zabezpieczających na kapitał własny.

Rezerwa na zabezpieczenie przepływów pieniężnych stanowi skumulowana część zysków i strat wynikających ze zmiany wartości godziwej instrumentów zabezpieczających, które Grupa utrzymuje, jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Skumulowane zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej instrumentów zabezpieczających ujmowanych i kumulowanych w pozycji rezerwy na zabezpieczenia przepływów pieniężnych przenosi się na wynik tylko w przypadku, gdy zabezpieczana transakcja ma wpływ na ten wynik lub jako korektę podstawy niefinansowej pozycji zabezpieczanej zgodnie z odpowiednimi zasadami rachunkowości.

Środki z kapitału z aktualizacji wyceny nie są dostępne do podziału. Ograniczenia nie dotyczą jednak kwot przekazywanych na zysk zatrzymany.

24.4. Zyski zatrzymane oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Skonsolidowany zysk Grupy Kapitałowej nie podlega podziałowi, a jedynie zatwierdzeniu.

Statutowe sprawozdania finansowe wszystkich spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Tarczyński S.A. są przygotowywane zgodnie z polskimi standardami rachunkowości. Dywidenda może być wypłacona w oparciu o wynik finansowy ustalony w jednostkowym rocznym sprawozdaniu finansowym przygotowanym dla celów statutowych.

Jak zadeklarowano w dokumencie informacyjnym dla subskrypcji akcji serii F, za lata obrotowe 2013-2014, a w szczególności w okresie realizacji inwestycji polegającej na rozbudowie zakładu produkcyjnego w Ujeźdźcu Małym, Zarząd Jednostki Dominującej będzie wnioskował o nie wypłacaniu akcjonariuszom dywidendy i przekazanie całego wypracowanego zysku na zwiększenie kapitałów Spółki.

Zgodnie z art. 396 par. 1 Kodeksu Spółek Handlowych, któremu podlega jednostka dominują Grupy na pokrycie straty należy utworzyć kapitała zapasowy, co do którego przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału akcyjnego. Ta część kapitału akcyjnego (zysków zatrzymanych) nie jest dostępna do dystrybucji na rzecz Akcjonariuszy i na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosi 907.754,88 zł (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosił 556.112,48 zł).

24.5. Zysk na akcję – zwykły i rozwodniony

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Spółki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (zwykłego i rozwodnionego) oraz wyniki tych wyliczeń za lata zakończone 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku.

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	9.315.475,79	10.804.152,97
Zysk netto z działalności zaniechanej przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	0,00	0,00
Zysk netto	9.315.475,79	10.804.152,97
Zysk netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	9.315.475,79	10.804.152,97
Średnio ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję	9.237.347	6.472.454
Średnio ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	9.237.347	6.472.454
Zysk na jedną akcję (w złotych):		
Podstawowy zysk za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	1,01	1,67
Podstawowy zysk z działalności kontynuowanej przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	1,01	1,67
Rozwodniony z zysku za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	1,01	1,67
Rozwodniony z zysku z działalności kontynuowanej przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	1,01	1,67

Średnio ważona liczba akcji użyta do wyliczenia zysku rozwodniono na akcję jest taka sama jak średnioważona liczba akcji służąca do wyliczenia zwykłego wskaźnika.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku nie występowały akcje, które mogą potencjalnie rozwodnić podstawowy zysk na akcję w przyszłości.

24.6. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Dywidendy zadeklarowane i wypłacone w okresie		
Wypłata z zysku wypłacona przez jednostkę dominującą	1.269.387,20	4.506.324,56
Dywidenda łącznie	1.269.387,20	4.506.324,56
Wypłacona dywidenda na akcję (w złotych)	0,20	0,71

W dniu 9 stycznia 2013 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki Dominującej podjęło uchwałę o wypłacie dywidendy z niepodzielonego zysku z lat ubiegłych w wysokości 0,20 zł na jedną akcję tj. 1.269.387,20 zł. Dniem ustalenia prawa do dywidendy oraz dniem wypłaty dywidendy był 9 stycznia 2013 roku.

Do dnia sporządzenia Sprawozdania Walne Zgromadzenie Jednostki Dominującej nie podjęło uchwały w sprawie podziału wyniku za 2013 rok. Zarząd Jednostki Dominującej proponuje przeznaczyć zysk Jednostki Dominującej za 2013 rok na pokrycie strat z lat ubiegłych, a pozostałą kwotę na kapitał zapasowy.

25. Rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2013 oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku nie wystąpiły istotne tytuły zdarzeń przeszłych, które skutkowałyby koniecznością utworzenia rezerw.

26. Zobowiązania inwestycyjne

Zobowiązania inwestycyjne w Grupie na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiły 6.138 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiły 3.111 tys. zł), z tego największą pozycję stanowiły zobowiązania inwestycyjne związane z trwającą rozbudową zakładu w Ujeźdźcu Małym.

27. Zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe

W roku 2013 jednostka dominująca zawarła umowę poręczenia z Donchauem Polska Sp. z o.o. Poręczenie dotyczy zobowiązań wynikających z kredytu kupieckiego przyznanego Spółce Tarella Sp. z o.o. – jednostka powiązana osobowo z Jednostką Dominującą do kwoty 40.000 zł.

Spółki Grupy nie udzielały żadnych poręczeń innym podmiotom.

Dodatkowo, umowy leasingu operacyjnego zabezpieczone są weksłami własnym in blanco, które mogą być wystawiony do kwoty aktualnego zobowiązania Spółki (łącznie z odsetkami).

Dnia 23 października 2013 roku Jednostka Dominująca złożyła do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wnioski o płatność w związku z realizacją I etapu rozbudowy zakładu, zgodnie z umową dotacji na częściowe finansowanie wydatków inwestycyjnych na „Rozbudowę zakładu w Ujeźdźcu Małym”. Wnioskowana kwota pomocy wyniosła 3.504.059,50 zł. Płatność została objęta gwarancją bankową na rzecz ARIMR udzieloną przez Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski SA (dalej także „PKO BP SA”) na podstawie zawartej 22 października 2013 roku pomiędzy Spółką a PKO BP SA umowy o udzielenie gwarancji bankowej zapłaty do wysokości 3.519.576,25 zł. Na zabezpieczenie gwarancji została ustanowiona hipoteka umowna na rzecz PKO BP SA do kwoty 5.280.000,00 zł na stanowiącej własność Emitenta nieruchomości położonej w Ujeźdźcu Małym. Ponadto zabezpieczenie gwarancji stanowią: weksel własny in blanco, umowne prawo potrącenia wierzytelności z tyt. transakcji kredytowej z wierzytelnością posiadacza rachunku wobec PKO BP SA, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej oraz przelew środków na rachunek PKO BP SA w wysokości 360.000,00 zł. Do dnia publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego środki pieniężne nie zostały przelane na konto Jednostki Dominującej – trwa procedura weryfikacji złożonych dokumentów.

28. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

Zdaniem Grupy na dzień 31 grudnia 2013 roku nie występują kwestie podatkowe, na które należałoby utworzyć rezerwy na rozpoznane i policzalne ryzyko podatkowe.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego w spółkach Grupy Kapitałowej nie toczą się żadne postępowania dotyczące rozliczeń publicznoprawnych.

29. Informacje o podmiotach powiązanych

29.1. Jednostka dominująca całej Grupy

Jednostka bezpośrednio dominująca i ostatecznie kontrolująca Grupę to Tarczyński S.A.

29.2. Podmioty o znaczącym wpływie na Grupę

Podmiotem dominującym całej Grupy Kapitałowej TARCZYŃSKI S.A. są Państwo Elżbieta i Jacek Tarczyńscy.

29.3. Jednostki współkontrolowane

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa nie posiada jednostek współkontrolowanych.

29.4. Wspólne przedsięwzięcie, w którym Spółka jest współnikiem

W latach sprawozdawczych 2013 oraz 2012 jednostka Dominująca, jak i jej Jednostka Zależna nie była zaangażowana w żadne wspólne przedsięwzięcia.

29.5. Pożyczki udzielone członkom Zarządu

W okresie do 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku Grupa nie udzielała pożyczek członkom Zarządu.

W okresie do 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku Grupa nie udzielała pożyczek członkom Zarządu.

29.6. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu

W latach 2012 – 2013 członkowie Zarządu nie świadczyli usługi dla Grupy.

29.7. Wynagrodzenie kadry kierowniczej

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Jednostka dominująca		
Zarząd jednostki	1.465.821,45	1.131.020,88
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	757.821,45	431.149,88
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0,00	0,00
Inne - pełnienie funkcji	708.000,00	699.871,00
Rada Nadzorcza jednostki	381.932,47	385.710,62
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	213.932,47	206.859,72
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0,00	0,00
Inne - pełnienie funkcji	168.000,00	178.850,90
RAZEM	1.847.753,92	1.516.731,50
Jednostki zależne		
Zarząd jednostki	24.000,00	24.000,00
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	0,00	0,00
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0,00	0,00
Inne - pełnienie funkcji	24.000,00	24.000,00
Rada Nadzorcza jednostki	0,00	0,00
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	0,00	0,00
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0,00	0,00
Inne - pełnienie funkcji	0,00	0,00
RAZEM	24.000,00	24.000,00

29.8. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Transakcje z jednostkami powiązanymi są dokonywane w oparciu o ceny rynkowe dostarczanych towarów, produktów lub usług oparte o koszt ich wytworzenia.

Transakcje między Grupą a jej jednostkami zależnymi będącymi stronami powiązаныmi Spółki zostały wyeliminowane w trakcie konsolidacji i nie wykazano ich w niniejszej notcie. Szczegółowe informacje o transakcjach między Grupą a pozostałymi stronami powiązаныmi przedstawiono poniżej.

29.9. Nerozliczone salda zobowiązań/należności wynikające z transakcji z podmiotami powiązаныmi

W okresie obrachunkowym nie ujęto kosztów z tytułu należności wątpliwych i zagrożonych wynikających z transakcji ze stronami powiązаныmi.

Kwoty nieuregulowanych płatności nie są zabezpieczone i zostaną rozliczone w środkach pieniężnych. Ich saldo na koniec poszczególnych okresów zaprezentowano w poniższych tabelach.

Jednostka dominująca	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Powiązanie przez osobę lub bliskiego członka tej osoby		
Agro-Jet	280.232,33	142.409,83
Tarella	(29.571,20)	(820,92)
Fundacja Tarczyńskich	34.641,96	30.568,20
RAZEM	304 368,09	183 842,11
Transakcje z osobami sprawującymi kontrolę lub współkontrolę		
Jacek Tarczyński	0,00	47.979,00
Elżbieta Tarczyńska	0,00	0,00
RAZEM	0,00	47.979,00
Jednostka zależna	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Powiązanie przez osobę lub bliskiego członka tej osoby		
Agro-Jet	0,00	887,45
Tarella	0,00	0,00
Fundacja Tarczyńskich	19.065,00	11.685,00
RAZEM	19.065,00	12.572,45
Transakcje z osobami sprawującymi kontrolę lub współkontrolę		
Jacek Tarczyński	0,00	0,00
Elżbieta Tarczyńska	0,00	0,00
RAZEM	0,00	0,00

29.10. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Jednostka dominująca	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Koszty		
Powiązanie przez osobę lub bliskiego członka tej osoby		
Agro-Jet	571.396,27	502.748,00
Tarella	379.879,53	79.847,78
Fundacja Tarczyńskich	0,00	0,00
RAZEM	951.275,80	582.595,78
Transakcje z osobami sprawującymi kontrolę lub współkontrolę		
Jacek Tarczyński	0,00	47.979,00
Elżbieta Tarczyńska	136.022,07	102.285,58
RAZEM	136.022,07	150.264,58
Sprzedaż		
Powiązanie przez osobę lub bliskiego członka tej osoby		
Agro-Jet	338.750,61	278.075,08
Tarella	10.652,19	11.672,82
Fundacja Tarczyńskich	3.312,00	3.312,00
RAZEM	352.714,80	293.059,90
Transakcje z osobami sprawującymi kontrolę lub współkontrolę		
Jacek Tarczyński	0,00	6.953,42
Elżbieta Tarczyńska	0,00	0,00
RAZEM	0,00	6.953,42

Jednostka zależna	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Koszty		
Powiązanie przez osobę lub bliskiego członka tej osoby		
Agro-Jet	8.889,56	7.936,53
Tarella	0,00	0,00
Fundacja Tarczyńskich	0,00	0,00
RAZEM	8.889,56	7.936,53
Transakcje z osobami sprawującymi kontrolę lub współkontrolę		
Jacek Tarczyński	0,00	0,00
Elżbieta Tarczyńska	0,00	127.785,58
RAZEM	0,00	127.785,58
Sprzedaż		
Powiązanie przez osobę lub bliskiego członka tej osoby		
Agro-Jet	0,00	0,00
Tarella	0,00	0,00
Fundacja Tarczyńskich	6.000,00	6.000,00
RAZEM	6.000,00	6.000,00
Transakcje z osobami sprawującymi kontrolę lub współkontrolę		
Jacek Tarczyński	0,00	0,00
Elżbieta Tarczyńska	0,00	0,00
RAZEM	0,00	0,00

30. Instrumenty finansowe

30.1. Wartość bilansowa i wartość godziwa klas instrumentów finansowych

Kategorie i klasy aktywów finansowych	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	80.000,00	80.000,00
Udziały i akcje	80.000,00	80.000,00
Pożyczki i należności	46.364.170,29	51.627.815,56
Należności z tytułu dostaw i usług	46.364.170,29	51.627.815,56
Pożyczki	0,00	0,00
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	23.314.700,57	969.432,19
Razem aktywa finansowe	69.758.870,86	52.677.247,75

Kategorie i klasy zobowiązań finansowych	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	181 057,20	130 514,30
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	148 629 058,93	130 977 310,23
Kredyty i pożyczki	87 417 955,12	79 711 184,58
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	55 072 372,69	48 154 267,22
Zobowiązania inwestycyjne	6 138 731,12	3 111 858,43
Zobowiązania z tytułu gwarancji, leasingu, faktoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	33 862 934,90	11 699 744,03
Zobowiązania z tytułu leasingu	29 655 259,47	11 699 744,03
Zobowiązania z tytułu faktoringu	4 207 675,43	0,00
Instrumenty pochodne zabezpieczające	317 553,66	0,00
Razem zobowiązania finansowe	182 990 604,69	142 807 568,56

Wartość godziwa instrumentów finansowych, jakie Grupa Kapitałowa posiadała na dzień 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku, nie odbiegała istotnie od wartości prezentowanej w sprawozdaniach finansowych za poszczególne lata z następujących powodów:

- w odniesieniu do instrumentów krótkoterminowych ewentualny efekt dyskonta nie jest istotny;
- instrumenty te dotyczą transakcji zawieranych na warunkach rynkowych;
- w odniesieniu do udziałów i akcji niebędących przedmiotem obrotu na aktywnych rynkach, ich wartość bilansowa została ustalona z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości tam, gdzie było to konieczne i stanowi przybliżenie wartości godziwej.

Wartość godziwa kredytów, pożyczek i zobowiązań z tytułu leasingu finansowego równa jest wartości przyszłych przepływów zdyskontowanych bieżącą rynkową stopą procentową.

30.2. Analiza poziomów wartości godziwej

Poniższe tabele przedstawiają analizę zobowiązań finansowych Spółki, które po początkowym ujęciu wyceniane są w wartości godziwej, pogrupowanych w Poziomy 1-3 w zależności od stopnia obserwowalności danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny wartości godziwej.

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	RAZEM
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy	0,00	(181.057,20)	0,00	(181.057,20)
instrumenty pochodne	0,00	(181.057,20)	0,00	(181.057,20)
Zabezpieczające instrumenty pochodne	0	(317.553,66)	0,00	(317.553,66)
RAZEM	0,00	(498.610,86)	0,00	(498.610,86)

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	RAZEM
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy	0,00	(130.514,30)	0,00	(130.514,30)
instrumenty pochodne	0,00	(130.514,30)	0,00	(130.514,30)
Zabezpieczające instrumenty pochodne	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	0,00	(130.514,30)	0,00	(130.514,30)

W latach zakończonych 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej oraz nie nastąpiły przesunięcia z/do Poziomu 3.

30.3. Charakterystyka instrumentów pochodnych

Na dzień 31 grudnia 2013 i 2012 roku większość portfela instrumentów pochodnych Grupy stanowiły instrumenty finansowe, dla których nie istnieje aktywny rynek tj. transakcje swap zabezpieczające ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko walutowe. W celu wyceny tych instrumentów Grupa stosuje standardowe techniki wyceny, w których podstawą do kalkulacji czynników dyskontowych są obowiązujące na dzień wyceny rynkowe krzywe zerokuponowe. Wartość godziwa jest obliczana na podstawie bieżącej wartości netto przyszłych przepływów pieniężnych związanych z tymi instrumentami finansowymi, kwotowanych rynkowych terminowych stóp procentowych, kwotowanych rynkowych terminowych kursów wymiany walut lub jeżeli kwotowane rynkowe terminowe kursy wymiany walut nie są dostępne, na podstawie kursów terminowych obliczanych w oparciu o bieżące kursy walutowe z wykorzystaniem metody parytetu stóp procentowych.

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012	Wartość nominalna [tys.]	Wycena przez:	Data zakończenia transakcji
Instrumenty pochodne zabezpieczające przepływy pieniężne	(317.553,66)	0,00			
Transakcja typu IRS	(317.553,66)	0,00	52.521 tys. zł.	kapitał	2016 oraz 2018
Instrumenty przeznaczone do obrotu	(181.057,20)	(130.514,30)			
Transakcja typu Forward 2013	(181.057,20)		3.435 tys. EUR	wynik	styczeń 2014
Transakcja typu Forward 2012	0,00	(130.514,30)	2.984 tys. EUR	wynik	styczeń 2013
Razem instrumenty pochodne	(498.610,86)	(130.514,30)			
w tym długoterminowe	0,00	0,00			
w tym krótkoterminowe	(498.610,86)	(130.514,30)			

W roku 2013 nie było konieczności ujmowania w rachunku zysków i strat kwot z tytułu nieefektywności zabezpieczeń.

Wszystkie podmioty, z którymi Grupa zawiera transakcje pochodne, działają w sektorze finansowym. Są to polskie banki posiadające wysoki rating finansowy, a także dysponujące odpowiednią wysokością kapitału własnego oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową.

Grupa zabezpiecza za pomocą pochodnych instrumentów finansowych głównie ryzyko walutowe związane z zakupami surowców w walutach obcych oraz ryzyko zmiany stóp procentowych związane z posiadanym zadłużeniem z tytułu kredytów oraz umów leasingu finansowego.

Ryzyko kursu walutowego związane z zakupami surowców w EUR zabezpieczane jest walutowymi kontraktami terminowymi (forward).

30.4. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa zawiera liczne transakcje terminowe w celu zabezpieczania się przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stopy procentowej. Instrumenty pochodne używane przez Grupę to swapy procentowe oraz walutowe kontrakty forward.

Pewne instrumenty pochodne używane przez Grupę są klasyfikowane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych pozwala wyeliminować zmienność w przyszłych przepływach pieniężnych wynikającą z danego ryzyka, która mogłaby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zgodnie z polityką Grupy, instrumenty pochodne używane są wyłącznie jako narzędzie do zabezpieczania przed ryzykiem finansowym i nie są wykorzystywane do celów spekulacyjnych. Niemniej jednak niektóre transakcje terminowe zawarte przez Grupę są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, ponieważ nie spełniają wszystkich wymagań rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 i zasady rachunkowości zabezpieczeń nie są stosowane w ich przypadku. Instrumenty pochodne klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu są traktowane przez Grupę jako zabezpieczenie operacyjne, ponieważ ekonomicznie zabezpieczają Grupę przed ryzykiem walutowym.

Szczegółowe informacje o instrumentach pochodnych wykorzystywanych przez Grupę, wraz z opisem powiązań zabezpieczających, znajdują się w Nocie 31.

30.5. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony 31 grudnia 2013 roku

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania z tytułu gwarancji, leasingu, faktoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Razem
Dywidendy i udziały w zyskach	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przychody/koszty z tytułu odsetek	0,00	0,00	90 885,45	0,00	0,00	(3 350 411,92)	(1 436 286,49)	(190 987,38)	(4 886 800,34)
Różnice kursowe zrealizowane	0,00	0,00	65 608,88	(325 572,19)	0,00	0,00	0,00	0,00	(259 963,31)
Różnice kursowe niezrealizowane	0,00	838,86	(3 665,39)	70 129,83	0,00	0,00	0,00	0,00	67.303,30
Odpisy aktualizujące	0,00	420 373,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	420 373,83
Utworzenie odpisów aktualizujących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zysk/strata ze zbycia inwestycji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wycena do wartości godziwej	0,00	0,00	0,00	0,00	(50 543,70)	0,00	0,00	0,00	(50.543,70)
Zysk/strata netto	0,00	421 212,69	152 828,94	(255 442,36)	(50 543,70)	(3 350 411,92)	(1 436 286,49)	(190 987,38)	(4 709 630,22)

Rok zakończony 31 grudnia 2012 roku

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania z tytułu gwarancji, leasingu, faktoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Razem
Dywidendy i udziały w zyskach	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przychody/koszty z tytułu odsetek	0,00	0,00	9 614,98	0,00	0,00	(5 352 005,54)	(910 262,47)	0,00	(6 252 653,03)
Różnice kursowe	0,00	(344 163,71)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	(344 163,71)
Rozwiązanie odpisów aktualizujących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Utworzenie odpisów aktualizujących	0,00	20 606,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20 606,73
Zysk/strata ze zbycia inwestycji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zysk/strata netto	0,00	(323 556,98)	9 614,98	0,00	0,00	(5 352 005,54)	(910 262,47)	0,00	(6 576 210,01)

30.6. Opis istotnych pozycji w ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych

30.6.1 Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

30.6.1.1 Kredyty i pożyczki

Zaciągnięte kredyty i pożyczki według stanu na 31 grudnia 2013 roku

Kredytodawca	Rodzaj kredytu	Kwota kredytu (limit)	Waluta kredytu	Stopa %	Wartość kredytów na dzień bilansowy	Z tego o terminie spłaty:		Ostateczny termin spłaty	Zabezpieczenia
						poniżej 1 roku	powyżej 1 roku		
PKO BP S.A.	Kredyt wielocelowy	18.000.000,00	PLN	zmienna	13.809.502,28	13.809.502,28	0,00	2014-06-26	wksel własny in blanco klauzula potrącenia z rachunku bieżącego hipoteka kaucyjna umowna hipoteka umowna łączna cesja praw z polisy ubezpieczeniowej nieruchomości
PKO BP S.A.	Kredyt na finansowanie inwestycji Ujeździec Mały	62.000.000,00	PLN	zmienna	21.005.000,00	4.020.000,00	16.985.000,00	2019-02-28	hipoteka umowna na nieruchomości hipoteka kaucyjna na nieruchomości przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia ww. nieruchomości od zdarzeń losowych, pełnomocnictwo do rachunków bankowych oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji
ING BANK Śląski	Kredyt inwestycyjny	2.500.000,00	PLN	zmienna	445.577,50	445.577,50	0,00	2014-01-13*	Zastaw rejestrowy na maszynach Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej maszyn
ING BANK Śląski	Kredyt inwestycyjny	2.430.000,00	PLN	zmienna	870.368,76	486.000,00	384.368,76	2014-01-13**	Zastaw rejestrowy na maszynach Cesja z praw polisy ubezpieczeniowej maszyn
PKO BP S.A.	Kredyt na finansowanie inwestycji	10.800.000,00	PLN	zmienna	7.380.000,00	1.080.000,00	6.300.000,00	2020-10-04	wksel własny in blanco Hipoteka zwykła Hipoteka kaucyjna Zastaw rejestrowy na środkach trwałych, maszynach i urządzeniach Przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia nieruchomości Przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotów zastawu rejestrowego przelew wierzytelności z kontraktów handlowych

Bank Zachodni WBK S.A.	Kredyt inwestycyjny	25.000.000,00	PLN	zmienna	17.811.400,00	3.571.200,00	14.240.200,00	2018-09-30	pełnomocnictwo do obciążania rachunków hipoteka umowna zastaw rejestrowy oraz zastaw finansowy na akcjach spółki Kredytobiorcy należących do Zastawcy weksel własny in blanco
Bank Zachodni WBK S.A.	Kredyt wielocelowy	21.300.000,00	PLN	zmienna	15.657.269,12	15.657.269,12	0,00	2014-04-30	pełnomocnictwo do obciążania rachunków hipoteka łączna umowna przelew wierzytelności, z tytułu umowy ubezpieczenia nieruchomości przelew wierzytelności z kontraktów weksel własny in blanco
Bank Zachodni WBK S.A.	Kredyt inwestycyjny	8.000.000,00	PLN	zmienna	7.371.340,96	1.777.800,00	5.593.540,96	2018-06-30	pełnomocnictwo do obciążania rachunków hipoteka umowna łączna przelew wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia budynków i budowli na nieruchomości weksel własny in blanco
Bank Zachodni WBK S.A.	Kredyt Obrotowy	4.000.000,00	PLN	zmienna	4.000.000,00		4.000.000,00	2016-04-30	pełnomocnictwo do obciążania rachunków hipoteka łączna umowna przelew wierzytelności, z tytułu umowy ubezpieczenia nieruchomości przelew wierzytelności z kontraktów weksel własny in blanco
Razem					88.350.458,62	40.847.348,90	47.503.109,72		
Prowizja rozliczana efektywną stopą procentową					-932.503,50	-385.073,36	-547.430,14		
Razem wartość bilansowa kredytów					87.417.955,12	40.462.275,54	46.955.679,58		

* data ostatecznej spłaty wynikająca z umowy to 31.03.2015r

** data ostatecznej spłaty wynikająca z umowy to 06.04.2016r

Zaciągnięte kredyty i pożyczki według stanu na 31 grudnia 2012 roku

Kredytodawca	Rodzaj kredytu	Kwota kredytu (limit)	Waluta kredytu	Stopa %	Wartość kredytów na dzień bilansowy	Z tego o terminie spłaty:		Ostateczny termin spłaty	Zabezpieczenia
						poniżej 1 roku	powyżej 1 roku		
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	Kredyt wielocelowy - limit w rachunku bieżącym	10.000.000	PLN	zmienna	6.881.435,44	6.881.435,44	0,00	26.06.2013	Hipoteka na nieruchomościach, polisa ubezpieczeniowa, weksle
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	Kredyt na finansowanie inwestycji Ujeździec Mały	62.000.000	PLN	zmienna	25.025.000,00	4.020.000,00	21.005.000,00	28.02.2019	Hipoteka na nieruchomościach, zastaw rejestrowy, polisa ubezpieczeniowa, umowa przelewu wierzytelności
ING BANK Śląski S.A.	Kredyt inwestycyjny	2.500.000	PLN	zmienna	954.053,50	508.476,00	445.577,50	31.03.2015	Hipoteka, cesja praw z polisy, weksel
ING BANK Śląski S.A.	Kredyt inwestycyjny	2.430.000	PLN	zmienna	1.356.368,76	486.000,00	870.368,76	06.04.2016	Cesja z praw polisy
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	Kredyt wielocelowy - limit w rachunku bieżącym	2.000.000	PLN	zmienna	146.736,51	146.736,51	0,00	04.10.2013	Hipoteka na nieruchomościach, polisa ubezpieczeniowa, weksle
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	Kredyt wielocelowy - limit w rachunku bieżącym	2.000.000	PLN	zmienna	1.998.288,32	1.998.288,32	0,00	04.10.2013	Hipoteka na nieruchomościach, polisa ubezpieczeniowa, weksle
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	Kredyt na finansowanie inwestycji	10.800.000	PLN	zmienna	8.460.000,00	1.080.000,00	7.380.000,00	04.10.2020	Hipoteka na nieruchomościach, zastaw rejestrowy, polisa ubezpieczeniowa, umowa przelewu wierzytelności
Kredyt Bank SA	Kredyt wielocelowy	1.000.000	PLN	zmienna	974.465,60	974.465,60	0,00	24.03.2013	1. Pełnomocnictwo do składania dyspozycji przelewu środków z rachunku bankowego prowadzonego przez Bank, w celu wykonania wymagalnych zobowiązań pieniężnych Kredytobiorcy wobec Banku
Bank Zachodni WBK S.A.	Kredyt inwestycyjny	25.000.000	PLN	zmienna	21.428.800,00	3.571.200,00	17.857.600,00	31.12.2016	1. Pełnomocnictwo do obciążania rachunków kredytobiorcy 2. Hipoteka umowna do kwoty najwyższej 37.500.000 zł ustanowiona na rzecz banku na Nieruchomości 3. Zastaw rejestrowy oraz zastaw finansowy na akcjach spółki Kredytobiorcy należących do zastawcy

Bank Zachodni WBK S.A.	Kredyt wielocelowy	15.300.000	PLN	zmienna	13.495.573,91	13.495.573,91	0,00	30.04.2013	1) Pełnomocnictwo do obciążania rachunków kredytobiorcy 2) hipoteka łączna umowna do kwoty 18 750 000zł na Nieruchomości 3) przelew wierzytelności, z tytułu umowy ubezpieczenia Nieruchomości - zabezpieczenie przyszłe 4) przelew wierzytelności z kontraktów
Razem					80.720.722,04	33.162.175,78	47.558.546,26		
Prowizja rozliczana efektywną stopą procentową					-1.009.537,46	-265.136,54	-744.400,92		
Razem wartość bilansowa kredytów					79.711.184,58	32.897.039,24	46.814.145,34		

30.6.2 Naruszenie postanowień umowy kredytowej

W okresie od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku nie wystąpiły naruszenia postanowień umów kredytowych zawartych przez podmioty należące do Grupy Kapitałowej.

30.6.3 Zabezpieczenie spłaty zobowiązań

W celu zabezpieczenia spłaty zobowiązań Grupa stosuje wiele form zabezpieczeń. Do najpowszechniejszych należą hipoteki, zastawy rejestrowe, przewłaszczenia na nieruchomościach oraz innych rzeczowych aktywach trwałych, ale również na należnościach.

Wartość bilansową składników majątku stanowiących zabezpieczenie spłaty zobowiązań na poszczególne dni bilansowe przedstawia poniższa tabela.

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Nieruchomości	56.321.229,04	57.564.285,41
Urządzenia techniczne i maszyny	35.437.264,95	38.739.318,35
Środki trwale w budowie	0,00	0,00
Należności z tytułu dostaw i usług	60.000.000,00	60.000.000,00
RAZEM wartość aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	151.758.493,99	156.303.603,76

31. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Spółki z Grupy Kapitałowej świadomie i w sposób odpowiedzialny zarządzają ryzykiem finansowym w oparciu o opracowane i przyjęte do stosowania polityki zarządzania ryzykiem finansowym. Całościowe i spójne z procesami biznesowymi zarządzanie ryzykiem pozwala na identyfikowanie i zarządzanie zależnościami pomiędzy ponoszonym ryzykiem a poziomem możliwego do osiągnięcia dochodu. Intencją zarządzających ryzykiem w spółkach Grupy nie jest całkowita eliminacja zagrożeń wynikających ze zmian zidentyfikowanych i monitorowanych czynników ryzyka, lecz to, by zagrożenia te nie przekraczały ustalonych i zatwierdzonych wcześniej bezpiecznych poziomów.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem finansowym jest takie nim zarządzanie, aby maksymalnie ograniczyć wrażliwość przepływów finansowych Grupy na zmieniające się czynniki ryzyka finansowego oraz minimalizacja kosztów finansowych i kosztów zabezpieczenia w ramach przeprowadzanych transakcji z wykorzystaniem instrumentów pochodnych.

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe i pożyczki, umowy leasingu finansowego i umowy dzierżawy z opcją zakupu, środki pieniężne i lokaty. Głównym celem wykorzystania tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność jednostek z Grupy Kapitałowej. Grupa, ze względu na charakter swoich procesów biznesowych, posiada i wykorzystuje również inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Grupa zawiera również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim kontrakty na walutowe kontrakty terminowe typu forward. Celem tych transakcji jest ciągłe zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności Grupy oraz wynikającym z używanych przez nią źródeł finansowania.

Zasadą stosowaną przez spółki z Grupy obecnie i przez cały okres objęty niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Przyjęto, iż zarządzanie ryzykiem jest odpowiedzialnością każdego pracownika. Zarządy weryfikują, uzgadniają i zatwierdzają zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka, pracownicy znają ryzyka występujące w ich obszarach działalności i czują się odpowiedzialni za zarządzanie ryzykiem. Spółki z Grupy monitorują również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

31.1. Ryzyko stopy procentowej

Grupa narażona jest na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z pozyskiwaniem kapitałów oprocentowanych zmienną stopą procentową. Spółki Grupy są również narażone na materializację ryzyka związanego z utraconymi korzyściami w związku ze spadkiem stóp procentowych, w przypadku zadłużenia o stałym oprocentowaniu.

W poniższych tabelach przedstawione zostały wartości bilansowe instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

Oprocentowanie zmienne

Rok zakończony 31 grudnia 2013 roku						
Instrumenty finansowe	< 1 rok	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	<5lat	Ogółem
Zobowiązania finansowe						
Kredyty i pożyczki udzielone na warunkach rynkowych	10.995.503,84	10.285.938,62	10.449.000,00	23.335.740,96	2.885.000,00	58.883.687,22
Kredyty w rachunku bieżącym udzielone n warunkach rynkowych	29.466.771,40	0,00	0,00	0,00	0,00	29.466.771,40
RAZEM	40.462.275,24	10.285.938,62	10.449.000,00	23.335.740,96	2.885.000,00	88.350.458,62
Rok zakończony 31 grudnia 2012 roku						
Instrumenty finansowe	< 1 rok	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	<5lat	Ogółem
Zobowiązania finansowe						
Kredyty i pożyczki udzielone na warunkach rynkowych	12.785.166,43	9.329.173,13	8.319.635,67	17.342.400,00	11.557.800,00	59.334.175,23
Kredyty w rachunku bieżącym	20.377.009,35	0,00	0,00	0,00	0,00	20.377.009,35
RAZEM	33.162.175,78	9.329.173,13	8.319.635,67	17.342.400,00	11.557.800,00	79.711.184,58

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej. Dla istotnych instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu w celu zabezpieczenia ryzyka zmiany stóp procentowych Spółka zawarła w 2013 roku umowy zamiany stopy zmiennej na stałą (umowy IRS).

31.2. Ryzyko walutowe

Spółki z Grupy Kapitałowej narażone są na zmiany kursów walutowych EUR/PLN i GBP/PLN, przede wszystkim w związku z transakcjami związanymi z zakupem surowców od podmiotów zagranicznych. Polityka zabezpieczenia Spółki przed ryzykiem walutowym, minimalizująca wpływ wahań kursów walutowych, jest ustalana okresowo. Akceptowalny poziom ekspozycji walutowej jest wynikiem analizy ryzyka dla otwartej pozycji w danej walucie przy uwzględnieniu oczekiwań rynków finansowych co do kształtowania się kursów walutowych w określonej perspektywie czasu.

W ramach obowiązującej polityki zabezpieczeń, Spółka zabezpiecza ryzyko walutowe wykorzystując walutowe kontrakty forward, które pozwalają zamienić kwotę kapitału denominowanego w walucie obcej na kwotę wyrażoną w złotych. W efekcie zastosowania kontraktów forward, zmienność kursów walutowych ma ograniczony wpływ na zyski/straty okresu.

Poniższe tabele prezentują ekspozycję Grupy na ryzyko walutowe w podziale na poszczególne klasy instrumentów finansowych w latach 2012–2013.

Rok zakończony 31 grudnia 2013 roku					
	Łącznie wartość bilansowa w PLN	EUR		GBP	
		w walucie	w PLN	w walucie	w PLN
Aktywa finansowe					
Należności z tytułu dostaw i usług	46.364.170,29	191.982,72	796.190,74	15.189,48	75.686,14
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	23.314.700,57	260.755,59	1.081.405,58	0,00	0,00
Razem	69.678.870,86	452.738,31	1.877.596,32	15.189,48	75.686,14
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(55.072.372,69)	(3.571.908,80)	(14.813.420,18)	0,00	0,00
Razem	(55.072.372,69)	(3.571.908,80)	(14.813.420,18)	0,00	0,00
Pozycja walutowa netto	14.606.498,17	(3.119.170,49)	(12.935.823,86)	15.189,48	75.686,14

Rok zakończony 31 grudnia 2012 roku					
	Łącznie wartość bilansowa w PLN	EUR		GBP	
		w walucie	w PLN	w walucie	w PLN
Aktywa finansowe					
Należności z tytułu dostaw i usług	51.627.815,56	289.360,10	1.186.081,77	32.412,81	165.621,95
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	969.432,19	132.043,04	541.476,53	0,00	0,00
Razem	52.597.247,75	421.403,14	1.727.558,30	32.412,81	165.621,95
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(48.154.267,22)	(2.637.658,01)	(10.856.278,83)	(4.584,18)	(24.426,81)
Razem	(48.154.267,22)	(2.637.658,01)	(10.856.278,83)	(4.584,18)	(24.426,81)
Pozycja walutowa netto	4.442.980,53	(2.216.254,87)	(9.128.720,53)	27.828,63	141.195,14

31.3. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest związane z potencjalnym zdarzeniem kredytowym, które może zmaterializować się w postaci następujących czynników: niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności, istotnego opóźnienia w spłacie należności lub innego nieprzewidzianego odstępstwa od warunków kontraktowych.

Spółki Grupy zawierają transakcje wyłącznie z wiarygodnymi podmiotami o dobrej zdolności kredytowej.

Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom weryfikacji. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalności należności jest nieznaczne.

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego związane z działalnością podstawową.

W odniesieniu do aktywów finansowych ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości bilansowej tych instrumentów.

31.3.1 Należności z tytułu dostaw i usług

Należności z tytułu dostaw i usług dotyczą głównie należności z tytułu sprzedaży wyrobów gotowych oraz towarów. Dzięki bieżącej kontroli należności handlowych nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym.

Grupa zarządza ryzykiem kredytowym wobec kontrahentów głównie poprzez stosowanie następujących mechanizmów oraz technik:

- ocenę standingu finansowego kontrahentów wraz z nadawaniem limitów kredytowych;
- wymaganie określonych zabezpieczeń kredytowych od klientów o słabym standingu finansowym;
- standaryzację zapisów umownych z zakresu ryzyka kredytowego i standaryzacja zabezpieczeń kredytowych;
- system bieżącego monitoringu płatności i system wczesnej windykacji;
- systematyczny pomiar ryzyka kredytowego wynikający z prowadzonej działalności handlowej;
- bieżące monitorowanie kondycji finansowej kontrahenta, współpraca z wywiadowcami gospodarczymi i firmami windykacyjnymi.

31.3.2 Lokaty, depozyty, środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym ze środkami pieniężnymi Grupa realizuje poprzez dywersyfikację banków, w których lokowane są nadwyżki środków pieniężnych. Wszystkie podmioty, z którymi Grupa zawiera transakcje depozytowe, działają w sektorze finansowym. Są to wyłącznie banki zarejestrowane w Polsce bądź działające w Polsce w formie oddziałów banków zagranicznych, posiadających rating na wysokim poziomie, a także dysponujące odpowiednim kapitałem własnym oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową.

31.3.3 Odpisy aktualizujące i wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku odpisem aktualizującym objęte były należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności. Zmiana stanu odpisów aktualizujących w poszczególnych latach została zaprezentowana w poniższej tabeli.

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	(1.711.000,66)	(1.416.653,93)
Utworzenie odpisów aktualizacyjnych w ciężar kosztów operacyjnych	0,00	(467.421,89)
Rozwiązanie w ciężar pozostałych przychodów operacyjnych	602.768,83	0,00
Wykorzystanie odpisów aktualizujących	0,00	173.075,16
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	(1.108.231,83)	(1.711.000,66)
Wartość pozycji przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	47.472.402,12	53.338.816,22
Wartość pozycji netto (wartość bilansowa)	46.364.170,29	51.627.815,56

Ustalając utratę wartości aktywów, Grupa wzięła pod uwagę czynniki, które zostały opisane w nocie 9 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Grupa nie posiada istotnych pozycji, które na dzień bilansowy byłyby nieściągalne, lecz nieobjęte odpisem aktualizującym. Poniżej przedstawiono analizę wiekową należności z tytułu dostaw i usług, uwzględniającą odpisy z tytułu utraty wartości.

Wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług według stanu na 31 grudnia 2013 roku oraz na 31 grudnia 2012 roku przedstawiono poniżej.

Wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług według stanu na 31 grudnia 2013 roku					
	Bieżące	Przeterminowane < 90 dni	90-180 dni	180-360 dni	>360 dni
Przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	36.579.266,22	9.524.610,80	260.293,27	0,00	1.108.231,83
Odpisy aktualizujące	0,00	0,00	0,00	0,00	(1.108.231,83)
Po uwzględnieniu odpisu aktualizującego	36.579.266,22	9.524.610,80	260.293,27	0,00	0,00

Wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług według stanu na 31 grudnia 2012 roku					
	Bieżące	Przeterminowane < 90 dni	90-180 dni	180-360 dni	>360 dni
Przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	35.615.364,58	15.568.713,71	403.312,07	440.502,65	1.310.923,21
Odpisy aktualizujące	0,00	(5.629,65)	(13.746,67)	(380.701,13)	(1.310.923,21)
Po uwzględnieniu odpisu aktualizującego	35.615.364,58	15.563.084,06	389.565,40	59.801,52	0,00

31.4. Ryzyko związane z płynnością

Polityka zarządzania ryzykiem utraty płynności finansowej w Grupie, polega na zapewnieniu środków finansowych niezbędnych do wywiązywania się Spółki ze zobowiązań finansowych i inwestycyjnych przy wykorzystaniu najbardziej atrakcyjnych źródeł finansowania. Zarządzanie płynnością Spółki koncentruje się na szczegółowej analizie, planowaniu i podjęciu odpowiednich działań w obszarach: inwestycji w aktywa trwałe, kapitału pracującego, zadłużenia finansowego netto.

Grupa utrzymuje równowagę pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego oraz umowy dzierżawy z opcją zakupu. Takie wykorzystanie źródeł finansowania pozwala na zarządzanie ryzykiem płynności i skutecznie minimalizuje jego negatywne skutki materializacji.

Poniżej przedstawiono analizę wymagalności i zapadalności instrumentów finansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2013 i 31 grudnia 2012.

Instrumenty finansowe według stanu na 31 grudnia 2013 roku

	Razem	<6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	23.314.700,57	23.314.700,57	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności z tytułu dostaw i usług- wartość netto	46.364.170,29	46.364.170,29	0,00	0,00	0,00	0,00
Udzielone pożyczki	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kredyty bankowe *	(58.883.687,22)	(5.690.288,75)	(5.690.288,75)	(10.833.368,76)	(33.784.740,96)	(2.885.000,00)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(29.655.259,47)	(3.528.507,04)	(3.528.507,04)	(11.220.715,85)	(11.377.529,56)	0,00
Kredyty bankowe w rachunku bieżącym*	(29.466.771,40)	(29.466.771,40)	(29.466.771,40)	0,00	0,00	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw robót i usług	(55.072.372,69)	(55.072.372,69)	0,00	0,00	0,00	0,00
Zobowiązania inwestycyjne	(6.138.731,12)	(6.138.731,12)	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem instrumenty finansowe	(109.537.951,04)	(30.217.800,14)	(38.685.567,19)	(22.054.084,61)	(45.162.270,52)	(2.885.000,00)
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	(181.057,20)	(181.057,20)	0,00	0,00	0,00	0,00
Zabezpieczające instrumenty pochodne	(317.553,66)	(317.553,66)	0,00		0,00	0,00
Razem instrumenty pochodne	(498.610,86)	(498.610,86)	0,00	0,00	0,00	0,00

* wartość kredytów bankowych wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej pomniejszona jest o koszty prowizji

Instrumenty finansowe według stanu na 31 grudnia 2012 roku

	Razem	<6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	969.432,19	969.432,19	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności z tytułu dostaw i usług- wartość netto	51.627.815,56	51.568.014,04	59.801,52	0,00	0,00	0,00
Udzielone pożyczki	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kredyty bankowe *	(59.334.175,23)	(6.392.583,22)	(6.392.583,22)	(9.329.173,13)	(25.662.035,67)	(11.557.800,00)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(11.699.744,03)	(1.695.179,82)	(1.695.179,82)	(4.154.692,20)	(4.154.692,20)	0,00
Kredyty bankowe w rachunku bieżącym*	(20.377.009,35)	(20.377.009,35)	0,00	0,00	0,00	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw robót i usług	(48.154.267,22)	(48.154.267,22)	0,00	0,00	0,00	0,00
Zobowiązania inwestycyjne	(3.111.858,43)	(3.111.858,43)	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem instrumenty finansowe	(90.079.806,51)	(27.193.451,81)	(8.027.961,52)	(13.483.865,33)	(29.816.727,87)	(11.557.800,00)
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	(130.514,30)	(130.514,30)	0,00	0,00	0,00	0,00
Zabezpieczające instrumenty pochodne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem instrumenty pochodne	(130.514,30)	(130.514,30)	0,00	0,00	0,00	0,00

* wartość kredytów bankowych wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej pomniejszona jest o koszty prowizji

31.5. Ryzyko rynkowe – analiza wrażliwości

Grupa identyfikuje następujące główne rodzaje ryzyka rynkowego, na które jest narażona:

- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko walutowe.

Obecnie Grupa Kapitałowa narażona jest głównie na działanie czynników ryzyka zmian kursu walutowego EUR/PLN. Ponadto Grupa narażona jest na zmiany referencyjnych stóp procentowych dla waluty PLN.

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka rynkowego Grupa Kapitałowa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Grupa wykorzystuje scenariusze eksperckie odzwierciedlające subiektywną ocenę Grupy odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka rynkowego w przyszłości.

Prezentowane w niniejszym punkcie analizy scenariuszowe mają na celu analizę wpływu zmian czynników ryzyka rynkowego na wyniki finansowe Grupy. Przedmiotem analizy zostały objęte wyłącznie te pozycje, które spełniają definicję instrumentów finansowych zgodnie z MSSF.

Potencjalne możliwe zmiany kursów walutowych są określone w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego i zostały obliczone na podstawie zmiany kursów o +/- 5%.

W analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Grupa stosuje równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalną możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego. Dla celów analizy wrażliwości na ryzyko zmian stóp procentowych wykorzystano średnie poziomy referencyjnych stóp procentowych w danym roku. Skala potencjalnych zmian stóp procentowych została określona na poziomie +/- 0,5 pp.

W przypadku analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych efekt zmian czynników ryzyka został odniesiony do wartości przychodów/kosztów odsetkowych dla instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz do wartości godziwej na datę bilansową instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu wycenianych do wartości godziwej.

Poniżej przedstawiono analizę wrażliwości dla każdego rodzaju ryzyka rynkowego, na które Grupa jest narażona na dzień bilansowy, pokazując, jaki wpływ na wynik finansowy brutto miałyby potencjalnie możliwe zmiany poszczególnych czynników ryzyka według klas aktywów i zobowiązań finansowych.

31.5.1 Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe

Do pomiaru ryzyka walutowego Grupa wykorzystuje analizę wrażliwości. W tabeli poniżej zaprezentowane zostały główne ekspozycje walutowe Grupy oraz potencjalne zyski/straty kursowe na tych ekspozycjach będące wynikiem hipotetycznej pięcioprocentowej aprecjacji/deprecjacji złotego względem innych walut, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych zostały wyłączone z analizy.

Rok zakończony 31 grudnia 2013 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa w PLN	Wartość narażona na ryzyko	kurs EUR/PLN +5%		kurs EUR/PLN -5%	
			Wynik finansowy	Kapitały	Wynik finansowy	Kapitały
Należności z tytułu dostaw i usług	46 364 170,29	871 876,88	43 593,84	0,00	(43 593,84)	0,00
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	23 314 700,57	1 081 405,58	54 070,28	0,00	(54 070,28)	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(55 072 372,69)	(14 813 420,18)	(740 671,01)	0,00	740 671,01	0,00
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	(181 057,20)	(181 057,20)	(9 052,86)	0,00	9 052,86	0,00
Razem	14 425 440,97	(13 041 194,92)	(652 059,75)	0,00	652 059,75	0,00

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2013 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tę datę okresu rocznego.

Rok zakończony 31 grudnia 2012 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa w PLN	Wartość narażona na ryzyko	kurs EUR/PLN +5%		kurs EUR/PLN -5%	
			Wynik finansowy	Kapitały	Wynik finansowy	Kapitały
Należności z tytułu dostaw i usług	51 627 815,56	1 351 703,72	67 585,19	0,00	(67 585,19)	0,00
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	969 432,19	541 476,53	27 073,83	0,00	(27 073,83)	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(48 154 267,22)	(10 880 705,64)	(544 035,28)	0,00	544 035,28	0,00
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	(130 514,30)	(130 514,30)	(6 525,72)	0,00	6 525,72	0,00
Razem	4 312 466,23	(9 118 039,69)	(455 901,98)	0,00	455 901,98	0,00

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2012 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tę datę okresu rocznego.

31.5.2 Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian stóp procentowych WIBOR. Polityka zabezpieczania Grupy przed ryzykiem stopy procentowej, ograniczająca wpływ niekorzystnych zmian stóp procentowych, jest ustalana okresowo. Preferowany podział pomiędzy zadłużeniem opartym na zmiennej stopie, a tym opartym na stałej stopie procentowej, jest wynikiem analizy wpływu potencjalnych zmian stóp procentowych na koszty finansowe. Grupa w roku 2013 zabezpieczała ryzyko stopy procentowej wykorzystując swapy procentowe. W rezultacie zastosowania zabezpieczeń, struktura zobowiązań zmienia się w kierunku struktury docelowej, jako że zobowiązania oparte na zmiennej/stałej stopie procentowej efektywnie zamieniane są na zobowiązania o stałej/zmiennej stopie procentowej.

Poniższe tabele przedstawiają wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany stóp procentowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka (w związku ze zobowiązaniami o zmiennym oprocentowaniu).

Rok zakończony 31 grudnia 2013 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa w PLN	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR +0,5 pp		WIBOR -0,5 pp	
			Wynik finansowy	Kapitały	Wynik finansowy	Kapitały
Kredyty i pożyczki	(87 417 955,12)	(87 417 955,12)	417 822,85	0,00	(417 822,85)	0,00
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(29 655 259,47)	(29 655 259,47)	103 387,51	0,00	(103 387,51)	0,00
Instrumenty pochodne zabezpieczające	(317 553,66)	(317 553,66)	0,00	15 877,68	0,00	(15 877,68)
Razem	(117 390 768,25)	(117 390 768,25)	521 210,36	15 877,68	(521 210,36)	(15 877,68)

Rok zakończony 31 grudnia 2012 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa w PLN	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR +0,5 pp		WIBOR -0,5 pp	
			Wynik finansowy	Kapitały	Wynik finansowy	Kapitały
Kredyty i pożyczki	(79 711 184,58)	(79 711 184,58)	352 115,34	0,00	(352 115,34)	0,00
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(11 699 744,03)	(11 699 744,03)	59 889,18	0,00	(59 889,18)	0,00
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem	(91 410 928,61)	(91 410 928,61)	412 004,52	0,00	(412 004,52)	0,00

31.6. Zarządzanie kapitałem

Grupa zarządza kapitałem poprzez stosowanie zrównoważonej polityki finansowej, której celem jest dostarczanie odpowiednich środków finansowych na rozwój biznesowy przy jednoczesnym zabezpieczeniu właściwej struktury finansowania i płynności finansowej.

Polityka zarządzania kapitałem Grupy uwzględnia poniższe kluczowe elementy:

- wyniki działalności w połączeniu z planami inwestycyjnymi i rozwojowymi,
- harmonogram spłat długu,
- rating kredytowy Grupy oraz warunki rynku finansowego,
- zasady dystrybucji zysku akcjonariuszom Grupy.

W celu połączenia tych czynników, Grupa okresowo ustala ramy dla struktury finansowania. Aktualne cele Grupy w obszarze zarządzania kapitałem są następujące:

- wskaźnik długu finansowego netto do EBITDA – okresie realizacji inwestycji – rozbudowy zakładu w Ujeźdźcu Małym na poziomie poniżej 4, a w długim okresie poniżej 3,5.

W tabeli poniżej przedstawiono wskaźniki kapitałowe wyliczone na dzień 31 grudnia 2013 i 2012 roku oraz dane liczbowe, które posłużyły do ich kalkulacji.

Brak jest zewnętrznych wymagań w stosunku do kapitału Grupy.

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Oprocentowane kredyty i pożyczki	87 417 955,12	79 711 184,58
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	29 655 259,47	11 699 744,03
Pozostałe zobowiązania finansowe	498 610,86	130 514,30
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(23 314 700,57)	(969 432,19)
Zadłużenie netto	94 257 124,88	90 572 010,72
EBITDA	32 914 334,13	33 265 421,50
Wskaźnik zadłużenia netto/EBITDA	2,86	2,72

32. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresach sprawozdawczych objętych niniejszym sprawozdaniem kształtowało się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2013	Okres zakończony 31.12.2012
Pion produkcji	664	602
Pracownicy umysłowi	302	237
Uczniowie	13	11
Osoby korzystające z urlopów wychowawczych	37	34
Razem	1.016	884

33. Wynagrodzenie biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego za badanie niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnego z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku wyniosło 115 tys. złotych, za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku 105 tys. złotych.

Podmiotem uprawnionym, badającym niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Tarczyński S.A. jest Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. z siedzibą w Warszawie, Al. Jana Pawła II 19.

34. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

W dniu 23 grudnia 2013 Jednostka Dominująca podpisała z mBank Spółka Akcyjna umowę kredytu w wysokości 1,4 mln złotych celem refinansowania dwóch kredytów w ING bank Śląski Spółka Akcyjna. Kredyt został uruchomiony w dniu 13 stycznia 2014 roku na okres 4

lat. Zabezpieczeniem kredytu jest zastaw rejestrowy na urządzeniach i maszynach produkcyjnych wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej.

W dniu 5 lutego 2014 roku Jednostka Dominująca podpisała umowę faktoringu – finansowanie dostaw z BZWBK Faktor Sp. z o.o. do wysokości limitu 25.000.000,00 PLN. Umowa obowiązuje do dnia 31 grudnia 2014 roku. Zabezpieczenie umowy stanowią: weksel własny in blanco, nieodwołalne pełnomocnictwo do rachunków bankowych, zastaw rejestrowy na wierzytelności w stosunku do Banku Zachodniego WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu, wynikającej z umowy rachunku bankowego Spółki do najwyższej sumy zabezpieczenia w wysokości 70.000.000,00 PLN oraz blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym Spółki.

W dniu 21 lutego 2014 roku Jednostka Dominująca podpisała aneks nr 1 do Umowy z dnia 7 czerwca 2013 roku z Generalnym Wykonawcą rozbudowy zakładu w Ujeźdźcu Małym – spółką PTB Nickel Sp. z o.o.. Aneks zmodyfikował zakres robót powierzchniowych Wykonawcy, a co za tym idzie, harmonogram projektu, cena kontraktowa oraz gwarancja należytego wykonania kontraktu.

Sprawozdanie finansowe przedstawił Zarząd Spółki Dominującej:

Jacek Tarczyński - Prezes Zarządu

Krzysztof Wachowski - Wiceprezes Zarządu

Radosław Chmurak- Wiceprezes Zarządu

Marek Kmieciak - Wiceprezes Zarządu

Podpis osoby sporządzającej:

Emilia Sawicka – Główna Księgowa

Sporządzono: Ujeździec Mały, dnia 6 marca 2014